

Tulikomentaja

1/2019 - TYKKIMIESTEN LEHTI

Lentotiedustelun iskujoukkoa koulutetaan Niinisalossa, s. 4-6

Tykistön tarkastaja vaihtui, s. 8

Ensimmäinen K9 MOUKARI
luovutettiin Puolustusvoimille, s. 11

Jääkärikytkistön Kilta
juhli Hämeenlinnassa, s. 12

Tässä numerossa:

Pääkirjoitus, Sirkka Ojala	3
Pohjanmaan jääkäripataljoona kouluttaa lentotiedustelun iskujoukkoa, Arto Ojanen	4
Tykkimiehet ry:n palsta, Pertti Yrjölä	7
Tarkastajan tervehdys, Pertti Holma	8
Ensimmäinen K9 Moukari luovutettiin Puolustusvoimille, Pasi Pasivirta	11
Jääkäriyhtymien Kilta jääkäriyhtymiesperinteiden vaalijana jo 60 vuoden ajan, Sirkka Ojala	12
Jääkäriliikkeen alkusysäys, La Finlande indépendante et neutre!, Erkki Wuolijoki	16
Suomen Tykistön päivän tilaisuudet Helsingissä 6.3.2019	17
Kilta- ja kokoussivut, Juhani Suni	18
Suomen ritarikunnat 100 vuotta -näyttely Kansallisarkistossa ...	22
Kankaanpään Seudun Tykistökillan vetovastuu Kimmo Tuomelle	24
Vetovastuu vaihtui Vammalan Seudun Tykistökillassa, Tuomas Rantala	25
Museoesineet kertovat osa 34, Samuel Fabrin	26
Merkkipäivät, Juhani Suni	27
Barbara-illan sanomaa: Yhteinen arvopohja vankistaa perinnetyötä, Matti Latvala	28
Museo Militarian palsta, Samuel Fabrin	29
Tuntemattomia tykkimiehiä, Wilhelm von Schwerin (1792–1808), Arto Ojanen	30
Tykkimiehen kymppi, Ilkka Vahtokari	31
Vuoden 1918 muistojuhlat Oulussa, Raimo Nurmela	32
Kirjallisuutta, Maahanlaskuoperaation mahalasku, Tuomas Rantala	34
Kirjallisuutta, Paju 31.1.1919	35

KUVA TAUSTALLA: Museo Militarian talvitykit tammikuisena pakkaspäivänä.
Kuva: Sirkka Ojala 2019.

TOIMITUKSELLINEN AINEISTO JA ILMOITUSAINIESTO:

Sirkka Ojala, Kiveliönkatu 12, 33580 Tampere, toimitus.tulikomentoja@gmail.com, 050 368 8460,

KILTASIVUJEN AINEISTO: **Juhani Suni**, Käpypolku 1 D11, 13500 HÄMEENLINNA, kiltasivut.tulikomentoja@gmail.com, 044 047 8602

PAINO: **Forssa Print**, ULKOASU: **Maj-Lis Krouvi** / Maisan paja, maj-lis@maisinpaja.info,

ILMOITUKSET: päätoimittaja **Sirkka Ojala**, sirkka.ojala@gmail.com, 050 368 8460

OSOITTEENMUUTOKSET on aina tehtävä oman killan sihteerille. Ellet tiedä, mihin killaan kuulut, kysy tieto Pekka Ahoselta, pv.ahonen@outlook.com

TULIKOMENTOJA, www.tykkimiehet.fi/tulikomentoja, Julkaisija: Tykkimiehet ry

KANNEN KUVA: Maavoimien ArcticShield18 -harjoitus järjestettiin Rovajärvellä 27.11.–12.12.2018. Ampuma- ja taisteluharjoitukseen osallistui noin 4 800 henkilöä pääasiassa Kainuun prikaatista, Jääkäriprikaatista ja Porin prikaatista sekä noin 200 sotilaan joukko Ruotsin maavoimista. Kuva: Puolustusvoimat/ Miika Moilanen.

Sotilasmusiikki kuuluu kaikille!

Sotilasmusiikilla on ollut aina tärkeä paikka omassa sydämessäni. Ja mikä onkaan oivallisempi tapa ylläpitää ja kohottaa maanpuolustustahtoa kuin sotilassoittokuntiemme upeat esitykset. Loppuvuodesta mieleeni jäi erityisesti Kouvolassa, Karjalan tykistörykmentin juhlassa kuulemani Rautapatterin marssi, jonka esitti Rakuunasoittoa. Sitä olen myös oman kännykkäni tallenteena kuunnellut useammankin kerran etsiessäni innoitusta maanpuolustustyöhöni.

Viime vuonna Puolustusvoimat vietti 100-vuotisjuhlavuottaan ja sotilasmusiikki oli juhlavuoden keskiössä. Elokuulla Hamina Tattuossa vierailleet saivat kuulla upean historiallisen yhteiskonsertin, johon osallistuivat kaikki sotilassoittokuntamme. Soittokuntien musiikista saimme nauttia myös kuudellatoista eri paikkakunnalla vierailleen Puolustusvoimat 100-kesäkiertueen tiimoilta.

Miten sotilassoittokunnat sitten saivat alkunsa? 1500-luvulla kuningas **Kustaa Vaasa** keksi uudenlaisen viestijärjestelmän sotajoukoilleen. Erilaisilla torvilla ja viheltimillä saatiin viestitettyä käskyt tehokkaammin monikansallisille ja eri kieltä puhuville sotajoukoille. Ulkoa opetellut sotilassoittajien signaalit toivat nopeutta käskynantoon, toteaa **Raine Ampuja** *Ruotuväen Sotilasmusiikki 2019 -lehden* haastattelussa. Ampuja kertoo, että 1600-luvulla **Kustaa II Adolfin** aikana soittajien tehtäväkuva muuttui, sillä kuningas halusi laajentaa soittajien roolia myös viihdemusiikkiin ja virsien soittoon. Tämän lisäksi kuningas halusi nopeuttaa taisteluita pienemmällä ja ketterämmällä hevosilla sekä pienemmällä tykeillä. Näin taisteluista tuli hektisempiä ja tarvittiin entistä enemmän sotilassoittajia tahdittamaan niitä merkinannoillaan, sanoo Ampuja. Hän myös kertoo, että vuoden 1867 yleisestä palvelusohjesäännöstä löytyy kaikki 70 erilaista

armeijan käyttämää signaalia, jotka kaikkien sotilaiden tuli osata – aika iso määrä opeteltavaksi.

Sotilasmusiikki järjestäytyi pienemistä puhallinkokoonpanoista soittokunnaksi vuonna 1819, kun ensimmäinen suomalainen sotilassoittokunta perustettiin Parolassa. Olemmekin saaneet nauttia upeasta sotilasmusiikistamme jo 200 vuoden ajan. Tänä juhlavuonna Puolustusvoimien edustussoittokuntana tunnettu Kaartin soittokunta täyttää 200 vuotta, Laivaston soittokunta 100 vuotta ja Lapin sotilassoittokunta 50 vuotta. Lisäksi ilonamme ovat Rakuunasoittoa, Ilmavoimien soittokunta sekä Puolustusvoimien varusmiessoittokunta.

Helsingin Opetuspataljoonan soittokunnan nimellä vuonna 1819 aloittanut Kaartin Soittokunta juhlistaa juhlavuottaan muun muassa kesäkuussa Helsingissä järjestettävällä Kaartin soittokunta 200-festivaalilla. Keväällä Ilmavoimien Big Band julkaisee *Maisemakuvia Suomesta* -levyn ja Laivaston soittokunta toteuttaa marraskuussa *Meidän poikamme merellä* -revyykiertueen. Lisäksi Puolustusvoimien kesäkiertue vieraillee kesäkuun aikana kymmenellä paikkakunnalla. Kiertueen teemanä on suomalainen asevelvollisuus. Perinapäiväkonserttien yhteydessä julkaistaan myös sotilasmusiikin historiasta kertova kirja. Kannattaa siis etsiä musiikkielämyksiä tänäkin vuonna. Sotilassoittokuntien konserttikalenteri löytyy osoitteesta: konserttikalenteri.puolustusvoimat.fi.

30 vuotta Tulikomentoja-lehtiä

Kuten ehkä jo huomasittekin lehden kanssa olevasta juhlalugosta, ensimmäisen Tulikomentoja-lehden ilmestymisestä tulee tänä vuonna kuluneeksi 30 vuotta. Juhlistamme merkkipuotta muun muassa keräämällä lehteen mielenkiintoista si-

sältöä. Tarkoitus on saada joka lehteen ainakin yksi aselajiin liittyvä asiantuntija-artikkeli. Patistankin jälkeen myös teitä kiltalaisia kirjoittamaan ja toimittamaan materiaalia lehden sivuille. Näin saamme lehdestä lukijoidensa näköisen tykistön aselajilehden. Tässä lehdessä muun muassa uusi tykistön tarkastaja, eversti **Pertti Holma** esittäytyy ja pääsemme myös tutustumaan Orbiter 2 B -lentotiedustelu-järjestelmään.

Mukavaa kevään odotusta kaikille!

Sirkka Ojala

päätoimittaja

sirkka.ojala@gmail.com

Lähteet:

Ruotuväki, Sotilasmusiikki 2019 -lehti, Puolustusvoimien Sotilasmusiikin konserttikalenteri 2019 sekä soitilasmusiikki.fi -sivusto.

Kuva: Raimo Ojala

TOIMITUSKUNTA: **Sirkka Ojala**, päätoimittaja, toimituskunnan puheenjohtaja, toimitus.tulikomentoja@gmail.com,

Samuel Fabrin, toimitussihteeri, samuel.fabrin@museomilitaria.fi,

Lauri Haavisto, laurihaavisto78@gmail.com, **Mikko Hörkkö**, mikko@horkko.fi, **Henrik Järvinen**, hekejjarvinen@gmail.com,

Arto Ojanen, arto.ojanen@iki.fi, **Tuomas Rantala**, tuomas.h.j@gmail.com, **Jukka Sippola**, jukka.sippola@loimu.fi,

Kalevi Virtanen, virtaka@gmail.com, **Erkki Wuolijoki**, erkki.wuolijoki@gmail.com,

Pekka Kinnunen, sotilasasiantuntija, pekka.kinnunen@mil.fi, **Tero Mäenpää**, sotilasasiantuntija, tero.maenpaa@mil.fi,

Juhani Suni, lehden kiltasivut: kiltasivut.tulikomentoja@gmail.com, lehden postitusrekisteri: **Pekka Ahonen**, pv.ahonen@outlook.com

ISSN 1457-9715 (Verkkojulkaisu ISSN 2242-6833) Ilmestymisen vuonna 2019, ks. sivu 31.

Pohjanmaan jääkäripataljoona kouluttaa lentotiedustelun iskujoukkoa **ESITTELYSSÄ ORBITER 2 B -LENTOTIEDUSTELUJÄRJESTELMÄ**

ARTO OJANEN

Tulikomentoja-lehdelle tarjoutui tilaisuus tutustua Puolustusvoimien uudehkoon lentotiedustelujärjestelmään ja sen koulutukseen. Porin prikaatin lentotiedustelun koulutuspaikka löytyy Niinisalosta, jossa entisen tutka-aseman tiloissa annetaan aliupseeripilaille lentotiedustelun aselajikoulutusta. Kävimme täällä Pohjanmaan jääkäripataljoonan vieraana, ja järjestelmää meille esitteli kapteeni **Janne Keskinen**.

Miehittämätön ilmailu on itse asiassa jo vanha juttu Puolustusvoimissa. Porin prikaatin Lentotiedustelukomppaniassa on käytössä sveitsiläis-israelilainen Ranger -UAV (Unmanned Air Vehicle, miehittämätön ilma-alus) -järjestelmä. Tässä on kuitenkin kysymys ilmailumääräystenkin mukaan ilma-aluksesta eli pienestä ohjaajattomasta lentokonees-

ta. Sellaista laite ulkonaisesti muistuttaakin. Tämä ilma-alus painaa noin 300 kg ja sitä operoivat ammattisotilaat. Käyttökokemusta on kertynyt vuosituhannen vaihteesta lähtien.

Kooltaan pienempää Orbiter 2 B -lentotiedustelu-järjestelmää kutsutaan sotilaskielessä toisinaan myös MUAS:iksi (*Mini Unmanned Aerial System*, miehittämätön ilma-alusjärjestelmä). Sellaisen hankintaan avautui mahdollisuus viime vuosikymmenellä, kun meillä pitkällisen julkisen keskustelun jälkeen päätettiin luopua jalkaväkimiinoista. Niiden poistunut suorituskyky tuli korvattavaksi pataljoonatasoisen lennokkien ja muiden välineiden avulla. Lentotiedustelulla ei tietenkään voida suoraan korvata miinaa, koska ne ovat aika lailla erilaisia välineitä. Niillä voidaan kui-

tenkin valvoa alueita, joille ei riitä miehitystä. Aikaisemmin olisi käytetty miinoja varoittamaan vihollisen liikkumisesta. Miinojen korvaamiseen myönnettyt lisävarat antoivat mahdollisuuden hankkeen käynnistämiseen.

Projekti aloitettiin jo viime vuosikymmenen lopulla. Ensin luonnollisesti suoritettiin evaluointi eli tehtiin suorituskykyarvioita sekä laajoja kenttätestejä markkinoilta löytyneille sopiville järjestelmille. Myös kotimainen Patria kehitteli minilennokkia, mutta tämä hanke ei edennyt kilpailutukseemme asti. Miehittämättömien lentolaitteiden teknologian suuralta maailmanmarkkinoilla on kuitenkin viimeiset vuosikymmenet ollut Israel. Venäjän hankki sieltä erikoisia miehittämättömiä järjestelmiä Georgian sodan jälkeen. Ei siis ihme, että tässä-

kin tarjouskilpailussa voittajaksi selvisi israelilainen Aeronautics Defence Systems Ltd. Hankintasopimus allekirjoitettiin jo toukokuussa 2012 ja tehdyn kaupan arvo oli 23,6 milj EUR. Julkisuuksessa olleiden tietojen mukaan sillä sai 55 järjestelmää, jotka sisältävät satoja lentolaitteita. Tavanomaiseen tapaan kauppa sisälsi myös henkilökunnan koulutusta, erilaista dokumentaatiota sekä laajan huoltojärjestelmän varaosineen.

Valmistajalle aiheutui pänsärkyä

Aivan hyllytavaraa Suomi ei Israelista ostanut, vaan vaatimuksestamme tehtiin standardituotteeseen muutoksia – meidän maallemme tyypillisiä sankkoja metsiä, lunta, jäätä sekä järviä kun

20-vuotias alikersantti Nicklas Uusitalo kertoi, että hän aikoo suorittaa lähitulevaisuudessa myös lentolupakirjan. Nicklas siirtyi reserviin joulukuussa 2018 ja hän aloittaa tekniikan opinnot syksyllä Tampereella. Kuva: Sirikka Ojala.

Tiedon määrä oli suorastaan mykistävä

ei monesta maailman maasta löydy. Tästä aiheutui valmistajalle päänsärkyä, sillä muutokset olivat työläämpiä kuin valmistaja oli ajatellut. Viive johti tietävästi myös toimistusten myöhästymiseen lähes vuodella. Joka tapauksessa järjestelmät saatiin toimitettua vuosina 2014–2016. Varusmieskoulutus päästiin aloittamaan vuoden 2015 lopussa, kun ensin oli koulutettu henkilökuntaa sekä luotu uudelle järjestelmälle käytödoktriinit. Viime vuonna käyttöön saatiin myös erityisesti minilennokkiryhmälle varustettu ajoneuvo.

Järjestelmän tärkein osa eli itse lentolaite on komposiittirakenteinen. Ulkonaisesti laite on melkein pelkkää siipeä, joiden päissä on tunnusomaiset korkeat wingletit. Lyhyen rungon taakse on sijoitettu työntöpotkuri, jota pyörittää sähkömoottori. Sen akut haukkaavat noin 10 kilon kokonaispainosta 2,65 kg. Käyntiäänäni on hyvin hiljainen; aivan eri tasolla kuin aikaisemman sukupolven poltomootorilaitteilla. Hyötykuormaa voidaan kantaa noin puolentoista kilon verran. Se on sijoitettu nokkaan. Tavallissimmin sensorilaitteisto käsittää päivänvalo- sekä lämpökameran. Siten laitetta voidaan käyttää myös huonossa säässä sekä pimeällä. Järjestelmä käyttää lentolaitteen sijainnin määrittämiseen sekä GPS- että inertiajärjestelmää.

Sää asettaa rajoituksia järjestelmän käytölle kuten maraskuussa paikalla käydessäm-

me hyvin kävi ilmi. Varsin kovassakin tuulessakin voidaan operoida eli kyseessä ei ole pelkästään kauniin sään laiteisto. Lentoonlähden raja on 12–13 m/sek. Yläilmoissa voi sitten puhallella vielä vähän kovempaakin. Talviolosuhteissa alhainen lämpötila sekä korkea ilman kosteus olivat kuitenkin ylittämätön este, ja lentävä lennokki jäi siten tällä kertaa näkemättä. Vaarana olisi lentonopeutta mittaavien pitot-putkien jäätyminen, joka on pudottanut lentäjienkin ohjaamia matkustajakoneita.

Katapultti lähettää lentolaitteen ilmaan

Ilmaan lentolaitteen lähettää paineilmakäyttöinen katapultti lyhyeltä rampilta. Lentolaitetta ei lennätetä kauko-ohjattavan siviililaitteen tavoin vaan lentolaite lentää tehtävänsä karttanäytöllä ennalta määriteltujen reittipisteiden avulla. Kun matkan varrelta löytyy jotain mielenkiintoista voi lennättäjä luonnollisesti palata katsomaan tarkemmin tai jäädä jopa kiertelemään alueella. Tällöin tietysti lisääntyvät havaituksi tuleminen vaara. Taitolennon kaltaiset lentotemput eivät kuitenkaan ole mahdollisia. Tehtävänsä suorittuaan palaa lennokki lähtöalueelle, jossa ulos ponnahtaa laskuvarjo. Sen varassa laite laskeutuu maahan. Koneen pohjassa on vie-

lä ilmatyyny pehmentäjänä. Akut ovat uudelleen käyttökunnossa muutaman tunnin latauksen jälkeen. Vaihtokakut luonnollisesti sisältyvät varusteisiin.

Lennättäjää varten on ohjausasema, jolla lentolaitetta hallitaan tutun ruggeroidun Panasonic Toughbook kannettavan tietokoneen kautta. Data siirtyy molempiin suuntiin säädettävän teleskooppimaston kautta. Sen huipussa antenni seuraa automaattisesti ilmojen halki kiitävää lentolaitetta. Tehtävänjohtaja eli varsinainen tiedustelija voi katsella lentoa omalta päätteeltään. Järjestelmään kuuluu muitakin passiivisia näyttölaitteita. Sähköisessä muodossa olevia tietoja voidaan jatkokäsitellä sekä siirtää eteenpäin muihin järjestelmiin. Enää eivät siis elintärkeät vihollistiedot hautaudu väärään paikkaan kuten sotahistoriassamme on joskus tapahtunut.

Minilennokkiryhmään kuuluu kahdeksan henkilöä. Osa ryhmästä toimii lennättäjinä ja osa mekaanikkoina, jotka huoltavat ja korjaavat lennokkeja. Lentotuntia kohden tarvitaan karkeasti saman verran huoltotunteja. Ryhmällä on käytössään yksi järjestelmä, joka sisältää useita lentolaitteita. Lentolaitteita voidaan käyttää joustavasti samalla lennolla toteuttamaan useita tehtäviä tuettavan joukon koko vastuualueella.

Lentotiedustelujärjestelmät ovat käytössä kaikissa

Maavoimien joukoissa ja varusmiehiäkin koulutetaan useimmissa joukko-osastoissa. Kaikkien peruskoulutus tapahtuu Porin prikaatin Niiniallossa Aliupseerikursilla, jossa vielä valitaan lennokkiryhmille johtajat. He käyvät RUK:n Haminassa ennen paluuta joukko-osastoonsa jatkamaan lennokkien parissa. Aliupseerit taas koulutetaan noin puoliksi lennättäjiksi ja puoliksi mekaanikoiksi.

Vaatimuksena englannin kielen taito

Koulutettavien määristä ei annettu tarkempia tietoja, mutta kuten saattaa arvatakin, on tähän koulutukseen paljon enemmän hakukkaita kuin voidaan ottaa. Lennokkiharrastus oli valinnoissa etu, mutta tähän harrastukseen vihkiytyneitä ei isostakaan joukosta montaa löydy. Tärkeänä vaatimuksena oli englannin kielen taito, sillä kaikkea koulutusmateriaalia ei käännetä suomeksi. Tapasimme Niiniallossa Aliupseerikoulussa apukouluttajana eli ns. ”santsarina” palvelevan alikersantti **Nicklas Uusitalon**, joka edellisellä kurssilla koulutettiin mekaanikoksi. Hänellä oli tavallista paremmat edellytykset menestyä, sillä takana oli jo sähkötekniikan opintoja Teknillisessä Yliopistossa. Niclas kertoi toimittajalle, että kurssin alkaessa päälle kaatuvan tiedon määrä oli suorastaan mykistävä. Alokkaana perus-

koulutuskaudellahan joudutaan menemään enemmän hitaampien tahdissa. Pian kuitenkin alkoivat kaikki kovalla yrityksellä päästä jyvälle, kertoi tämä nuori alikersantti. Hyvä onnistuminen koulutukseen valittujen suhteen näkyy siinä, että koulutuksen keskeytyminen on harvinaista.

Lennättäminen opeteltiin lentäjien tavoin ensin simulaattorissa, jossa kaikki lentotehtävät suoritetaan etukäteen. Siellä myös pystyy harjoittelemaan tilanteita, joita ei normaalilla harjoituslennolla tule vastaan. Lennokilla lennetyistä tunteista varusmiehet pitävät myös lentäjien tavoin lentopäiväkirjaa. Kursin aikana lentotunteja tulee lennättäjää kohden noin 6–7. Yhteenvetona kuulimme, että koulutus on ollut jopa mielenkiintoisempaa kuin etukäteen osasi odottaa. Kahta samanlaisia päivää ei ole vielä ollut. Toimittajan kysyessä, kuinka monimutkaista tekniikkaa sisältävää järjestelmää on mahdollista käyttää ja pitää kunnossa varusmies- ja ressuvoimin, tuli epäröimättä itsevarma vastaus: ”Kyllä onnistuu!”.

Pohjanmaan jääkäripataljoonan lentokoulutuspaikan infra on hyvin sopiva lennättämisen harjoitteluun. Lähtöä varten ei isoa tilaa tarvita, vaan katapultille riittää pienikin aukio. Tehtävältä palaavien lennokkien laskeutumisvauriot vähenivät kuitenkin selvästi, kun golf-kenttää muistuttava lennätysalue saatiin valmiiksi. Lentolaite ja katapultti saadaan kuljetuskunnosta nopeasti kootuksi, mutta järjestelmän alustaminen lentokuntoon vie kaikkiaan noin tunnin, kerrottiin Tulikomentaja-lehdelle. Järjestelmää voidaan tarvittaessa siirtää pienen matkan kantamalla, jos sopivaa lentopaikkaa ei tieturan varrelta löydy.

Edellä jo mainitun sivustojen sekä selustan valvonnan lisäksi lentotiedustelujärjes-

telmää käytetään tilannekuvan ylläpitämiseen. Sodanajan pataljoonan tai taisteluosaston (jalkaväkipataljoonan sekä tykistö patteriston muodostama yhteisesti johdettu joukko) komentajalla on nyt käytössään omat silmät, joilla voi jatkuvasti seurata vihollista. Aikaisemmin tällainen suorituskyky voitiin kohdentaa ainoastaan tärkeimmille suunnille. Lentolaitetta käytetään myös löytämään ja paikantamaan maaleja muille asejärjestelmille sekä johtamaan epäsuoraa tulta. Lennoista paikannetaan maali joko lentämällä sen yläpuolelle tai karttanäytön avulla. Myös tulen korjaukset onnistuvat mittaamalla suoraan iskemiin tai käyttämällä korjauksiin kamerakuva.

Miehittämättömien ilmalusten haavoittuvuudesta on usein keskusteltu. Pieni koko, vaalea väriyty taivasta vasten sekä olematon ääni tekevät kuitenkin sen hyvin vaikeaksi havaita maasta. Komposiittirunko näkyy tutkassakin huonosti. Voidaan ainakin olettaa lentolaitteen useimmiten jäävän viholliselta huomaamatta. Eikä sen tuhoaminenkaan ole helppoa. Vihollistuksessa tai laskeutumisessa vaurioituneet lennokin osat on suunniteltu nopeasti vaihdettaviksi, jonka jälkeen toimintaa voidaan taas jatkaa.

Hankittua järjestelmää voidaan käyttää myös muiden viranomaisten toiminnan tukemiseen virka-apuna, esimerkiksi maarajojen valvontaan, poliisin suorittamaan kadonneiden etsintään tai muunlaiseen valvontatehtävään. Tällaisia tehtäviä Puolustusvoimien järjestelmillä suoritetaan muutamia kertoja vuodessa. Aivan jokaiseen tarpeeseen ei virka-apua voida antaa, sillä lennättämiseen on ilmatila varattava etukäteen. Nämä edellä mainitut viranomaiset ovatkin olleet aiemmin vailla omia vastaavia välineitä, mutta nyt molemmilla on jo vastaavia suorituskykyjä käytössään. ■

Suoritettuaan määrätyn lentotehtävän laite laskeutuu maahan oman laskuvarjonsa avulla. Kuva: Puolustusvoimat.

Lentolaite lähetetään ilmaan katapultilla. Kuva: Puolustusvoimat.

ORBITER 2

Kärkiväli 3,0 m
 Pituus 1,4 m
 Paino 9,8 kg
 Lentoaika noin 3 h
 Normaali käyttöetäisyys muutamasta km:sta ylöspäin
 Maksimi käyttöetäisyys 10–15 km
 Toiminta-aika noin 3 h
 Normaali lentokorkeus tehtävässä 350–800 m
 Lentonopeus 60–140 km/h
 Lento-ohjausalue 50 x 200 m
 Lento-ohjaus katapultilla
 laskeutuminen automaattisesti tai manuaalisesti laskuvarjo + ilmatyyny

Lennoikkia ohjataan antamalla reittipisteitä kartalle ja valitsemalla erilaisia lento-ohjausmenetelmiä

Mini-UAS ryhmä: 1 upseeri ja 7 aliupseeria sekä autonkuljettaja

Yhdistyksen kevätkokousta kohti

Syyskokouksesta poimittua

Tykkimiehet ry:n hallituksen jäsenistä erovuorossa vuoden 2018 päättyessä olivat **Juha Vatsia, Olli Pasila, Vesa Mäkipää**. Kokous päätti yksimielisesti valita heidät uudelleen hallitukseen toimikaudeksi 2019–2021. Hallituksen puheenjohtajana jatkaa **Kari Vilamo** ja varapuheenjohtajana **Esko Hasila**. Hallituksen muina jäseninä jatkavat **Mikko Hörkkö, Kari Vainio, Orvo Haavisto, Pasi Pasivirta, Pekka Ahonen ja Jorma Sovinen**.

STPVMY ry:n varsinaisena jäsenenä Tykkimiehet ry osallistuu aktiivisesti yhdistyksen toimintaan siten, että tykistö-, pioneeri- ja viestiaselajin museotoiminnalle (Museo Militaria) on olemassa riittävät toiminta- ja kehittämisedellytykset resursseihin nähden. Vaikka varsinaisilta jäseniltä perittäviä jäsenmaksuja pyritään pienentämään vuodesta 2020 alkaen, ensisijaisena tavoitteena on yhdessä Pioneeriaselajin Liitto ry:n ja Viestikiltojen Liitto ry:n kanssa huolehtia siitä, että museotoiminnan taso on taloudellisiin edellytyksiin nähden kestävällä pohjalla.

Tulikomentoja-lehti julkaistaan vuonna 2019 nelinumeroisena paperiversiona. Lehden painosmäärä on noin 3 000 kappaletta, joista noin 2000 lehteä lähetetään varsinaisille henkilöjäsenille ja varsinaisten yhteisöjäsenten jäsenille. Lehden toimitus-, paino- ja jakelukustannukset katetaan tilausmaksuilla sekä ilmoitustuloilla. Lehden tilaushinta-

na säilyy 14 e/vuosi. Varsinaisille yhteisöjäsenille maksetaan ilmoitushankinnasta 25 %:n palkkio. Lehden ja muun viestinnän kehittämiseksi on perustettu Tulikomentoja-lehden kehittämisryhmä. Lehden sisältöä pyritään kehittämään ja saada varsinaisia yhteisöjäseniä aktiivisesti osallistumaan lehden toimittamiseen.

Varsinaisten yhteisöjäsenten kanssa yhteistoimintaa kehitetään. Yhteisöjäseniä aktivoidaan Tulikomentoja-lehden toimittamisessa (artikkelit sekä ilmoitushankinta), tuetaan erilaisten merkittävien tapahtumien ja juhlien järjestämisessä sekä tuetaan Museo Militariaan mahdollisesti tuotettavan vaihtuvan näyttelyn tekemisessä.

Talousarvio osoitti tilikaudelle 2019 noin 18 800 euron alijäämää. Merkittävä menoerä on STPVMY ry:n jäsenmaksu. Lisäksi yhdistys lyhentää Suomen Tykistömuseon aikaista lainaa.

Jäsenmaksu (2019) 25 euroa varsinaisilta henkilöjäseniltä ja 60 euroa varsinaisilta yhteisöjäseniltä tullaan laskuttamaan helmikuun aikana.

Museo Militaria, vaihtuvat näyttelyt

Museon Militarian vaihtuvat näyttelyt ovat hyvä syy käydä Linnaniemessä Hämeenlinnassa, vaikka museon perusnäyttely olisikin jo tullut tutuksi.

”Kaarlo Kivekäs – Kolmen armeijan kenraali” avautuu helmikuun loppupuolella. Näyttely esittelee kenraaliluutnantti Karl Edvard Kivekkään (1866–1940) elämää. Kaarlo Kivekäs palve-

li vuosia tsaarinupseerina Keski-Aasiassa ja päätyi kenraaliksi itsenäistyvien Ukrainan ja Suomen armeijoihin. Hänellä oli huomattava osa puolustusvoimien perustamisesta sekä itsenäisyyden varhaisvuosien poliittisissa myrskyissä aina ylipäällikkö Mannerheimin sijaisuutta myöten. Näyttely siirtyy Museo Militariaan Pöykkö-museoista Kouvolasta.

Menetyt ja muisto -näyttely avautuu toukokuussa museon omana tuotantona. Näyttely käsittelee kaatuneiden huoltoa talvi- ja jatkosodassa. Museo Militaria tiedottaa näyttelystä ja sen sisällöstä valmistelujen edetessä.

Viestisotaa Rukajärvellä – 14. *Divisioonan viestitoiminta jatkosodan aikana 1941–1944* ja **Viestijoukkojen synti** – *Marskin johtamisjärjestelmä M18* -näyttelyt on tuottanut Kaakkois-Suomen Viestikilta ry. Näyttelyt ovat esillä vielä 7.3.2019 asti.

Sääntöihin ketteryyttä

Tykkimiehet ry:n kevätkokouksessa 2019 tällä sivulla ilmoitetaan kokouksessa käsiteltäviksi asioiksi yhdistyksen sääntöjen määräämät kevätkokoukselle kuuluvat asiat, esitys yhdistyksen sääntöjen muuttamisesta 10§, 11§, 12§ ja 15 §:n osalta sekä hallituksen täydentäminen yhdellä jäsenellä. Yhdistyksen sääntöjä on päätetty viimeksi muuttaa syyskokouksessa 2012. Nyt kevätkokous saa käsiteltäväkseen sääntöihin muutosesitykset, joilla yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja voisi myös kutsua neuvottelukunnan koolle, syyskokous voisi valita yhdistykselle toiminnantarkastajat ja kokoukset voitaisiin kutsua koolle myös sähköpostilla.

*Pertti Yrjölä
toiminnanjohtaja
Tykkimiehet ry*

TYKKIMIEHET RY YHDISTYKSEN KEVÄTKOKOUS

TYKKIMIEHET RY:N SÄÄNTÖMÄÄRÄINEN
KEVÄTKOKOUS PIDETÄÄN

6.3.2019 ravintola Tekniskassa
osoitteessa Eerikinkatu 2, 00100 HELSINKI
klo 17.30 alkaen.

Kokouksessa käsitellään

- Yhdistyksen sääntöjen määräämät kevätkokoukselle kuuluvat asiat
- Esitys yhdistyksen sääntöjen muuttamisesta 10§, 11§, 12§ ja 15 §:n osalta
- Hallituksen täydentäminen yhdellä jäsenellä

Tervetuloa!

Hallitus

Uusi tykistön tarkastaja esittäytyy – Luottavaisena ja innolla edeltäjäni viitoittamalle tielle

Arvoisat Tulikomentoja-lehden lukijat. Aloitin tykistön tarkastajan tehtävässä 1.1.2019. Tehtävä on minulle erittäin mieluinen. Olen ottanut tehtävän vastaan innolla mutta samalla kiittolisena saamastani suuresta luottamuksesta. Tarkastaja vastaa aselajinsa kehittämisestä niin henkilöstön, koulutuksen kuin materiaalinkin osalta. Saapaat ovat isot askellettavaksi. Olo on kuitenkin luottavainen, sillä edeltäjäni viitoittama suunta on selkeä, päämäärätietoinen ja sillä tiellä on siten hyvä ja helppo jatkaa.

Kaikki lehden lukijat eivät varmaankaan minua tunne, joten on paikallaan esittäytyä. Kotini on Pirkanmaalla, joten matkaa Mikkeliin kertyy lähes 300 kilometriä. Harrastukseni ovat hyvin liikuntapainotteisia. Liikuntaharrastuksista mainittakoon murtomaahiihto, jääkiekko, lenkkeily ja kuntosali. Lisäksi moottoripyöräily kuuluu harrastuksiini. Olen syntyjään satakuntalainen. Lapsuuteni vietin Noormarkussa ja ylioppilaaksi kirjoitin Lavian lukiossa vuonna 1984. Lavia sijaitsee Kankaanpään naapurissa, joten varusmiespalveluspaiakseni määräytyi siten luontevasti silloinen Satakunnan tykistörykmentti Niinisalossa. Kotiuduini reservin vänrikkinä 2.1.1986. Koulutuksen sain tiedustelutulenjohtajan tehtävään. Valintaan lienee osin vaikuttanut myös kova fyysinen kuntoni, joka juontaa pohjansa silloisesta harrastuksestani, ampumahiihdosta. Sissien kanssa matka tahtui mukavasti. Sotilasura alkoi kiinnostaa varusmiespalveluksen loppu-

vaiheessa, joten päätin hakeutua työharjoitteluun vänrikiksi. Kahden viikon reservissä olon jälkeen aloitin työharjoittelun Niinisalossa. Pian edessä oli hakeutuminen kadettikouluun, jossa aloitin syksyllä 1986. Olen kadettikurssia 73. Kurskini valmistui elokuussa 1989. Aselajivalintani oli itsesäänselvyys.

Kadettikurssilta tie vei takaisin Niinisaloon, ensin opetusupseeriksi ja myöhemmin linjanjohtajaksi aliupseerikoulussa, varapäälliköksi sekä yksikön päälliköksi. Kenttätykistön kapteenikurssin kävin vuosina 1992–1993 Tykistökoulussa. Olen saanut kunnian toimia Tykistökoulussa urani erivaiheissa useassa eri tehtävässä. Olin ensin hetken opetusupseerina ja sitten kadettikurssin johtajana vuosina 1994–1996. Yleisesikuntaupseerikurssin jälkeen vuonna 1999 palasin takaisin Tykistökoululle korkeakouluosaston johtajaksi. Koulun johtajana toimin vuosina 2013–2015. Voinkin todeta, että Tykistökoulu ja sen toiminta on minulle erityisen tuttu. Tykistökoulun korkeakouluosaston tehtävästä siirryin silloisen Läntisen Maanpuolustusalueen esikuntaan operatiiviselle osastolle osastoiesikuntaksi (tykistö). Palvelin siinä tehtävässä vuosina 2002–2005. Tuosta ajasta on mainittava, että sain silloin olla mukana Iskukykytutkimuksessa maanpuolustusalueen edustajana. Iskukykytutkimuksen lopputuloksesta aselajimme voi olla erityisen tyytyväinen, lähdeittiin sen tutkimuksen pohjalta muun muassa raskaan rake-

tinheittimen hankintaprosessiin. Tuossa tehtävässä tulivat tutuiksi myös yhteistoiminta Ilmatieteen laitoksen ja Maanmittauslaitoksen kanssa, jotka ovat erittäin tärkeitä yhteistoimintaosapuolia Puolustusvoimille.

Seuraavana oli edessä hypy täysin uuteen ja minulle entuudestaan tuntemattomaan aselajiin sekä palveluspaikkaan. Siirryin silloiseen Puolustusvoimien materiaallaitoksen esikuntaan, sen elektroniikkaosastolle sektorijohtajan tehtävään vuosiksi 2005–2007. Liityntäpinta aselajiin ei toki katkennut, sillä sektorini (erikoiselekt-

roniikka) hankki puolustusmateriaalia myös tykistölle. Näistä voidaan mainita esimerkkeinä paikantamislaitteet, lentotiedustelujärjestelmät (UAV), etäisyysmittarit ja simulaattorit. Tämä kokemus kasvatti ja valmensi erinomaisesti seuraavaan tehtävään, minut nimittäin määrättiin siihen joukkoon, joka aloitti ensimmäisenä uudessa Maavoimien esikunnassa Mikkeliissä 1.1.2008. Tehtävä oli osastoiesikuntaksi (tykistö) tehtävä, suunnitteluosaston strategisen suunnittelun sektorissa. Tässä tehtävässä pääsin kehittämään aselajiamme hanke- ja projektipäällikkö-

nä. Näistä mainittakoon alueellisen tykistön kehittäminen, säätietojärjestelmän kehittäminen sekä operatiivisen tykistön ampumatarvikkeet. Kokemus materiaalilaitoksessa edesauttoi merkittävästi onnistumisessa vaativassa strategisen suunnittelun tehtävässä hanke- ja projekti-päällikkönä. Tehtävä polkuni oli siten erinomainen. On hienoa nyt tarkastajana saada todeta, että silloin ideointi-, esisuunnittelu- sekä suunnitteluvaiheissa olleet hankkeet ovat tänä päivänä toteutuneet tai toteutumassa. Kehittämistyö on pitkäjänteistä työtä.

Maavoimien esikunnassa palveluksen jälkeen voidaan todeta, että ympyrä sulkeutui, sillä vuonna 2010 sain kunnian ottaa vastaan Satakunnan tykistörykmentin komentajan tehtävät Niiniallossa, lähes päivälleen 20 vuotta siitä, kun helmikuussa 1985 olin aloittanut varusmiespalvelukseni rykmentin tulenjohtopatterissa. Komentaja aika oli hienoa aikaa, hienossa joukossa. Komentajuuteni sai vielä jatkoa runsaan kahden vuoden ajaksi, sillä siirryin puolen vuoden Afganistanissa palvelukseni jälkeen Tykistökoulun johtajaksi maaliskuussa 2013. Aika Tykistökoulussa ajoittui puolustusvoimauudistuksen suunnittelu- ja toimeenpanovaiheeseen. Merkittävin muutos oli, että Tykistökoulu liitettiin osaksi Maasotakoulua Tykistöprikaatin lakkautuksen yhteydessä 1.1.2015 ja tutkimus- ja kehittämistoiminta siirtyi Maasotakoulun tutkimuskeskuksen johtoon. Tykistökoulun henkilökunnan ammatitaito ja loistava työilmapiiri ovat olleet ja ovat yhä edelleen koulun kantava voimavara. Tykistökoulussa oli hieno palvelu.

Tykistökoulun johtajan tehtävästä siirryin vuodeksi opiskelemaan Iso-Britanniaan (Joint Services Command and Staff College). Vuosi oli erittäin mielenkiintoinen ja opettavainen monikansallisessa ympäristössä, jossa opiske-

lijoita oli neljästäkymmenestä viidestä eri kansallisuudesta. Olin ainoa suomalainen tässä joukossa. Yhtenä keskeisenä oppina oli brittien ja NATO:n operatiiviseen suunnitteluprosessiin perehtyminen. Opintojen jälkeen siirryin Maanpuolustuskorkeakouluun Sotatekniikanlaitokselle pääopettajaksi. Tämä jakso jäi vain kahdeksan kuukauden pituiseksi, sillä hieman yllättäen avautuikin esikuntapäällikön tehtävä Puolustusvoimien tutkimuslaitoksen esikunnassa, jonne siirryin 1.4.2017. Tutkimuslaitoksen rooli ja merkitys puolustusvoimien ylimmän johdon päätöksen teon tukena on merkittävä. Myös aselajimme tarvitsee tutkimuslaitoksen osaamista. Tutkimuslaitos tekee erinomaista, pitkälle tulevaisuuteen tähtäävää työtä vähesyntä tässä ja nyt tarvittavia tutkimus- ja virka-aputehtäviä. Tutkimuslaitoksen esikuntapäällikön tehtävästä siirryin nykyiseen tehtävääni tykistön tarkastajaksi.

Aselajimme on kehittynyt merkittävästi useiden vuosien aikana ja kehittyä jatkosakin. Kiitos pitkäjänteisestä työstä kuuluu edeltäjilleni sekä Tykistökoululle. Erityiskiitos tässä yhteydessä kuuluu edeltäjälleni eversti **Pasi Pasivirralle**, joka päämäärätietoisesti vei eteenpäin merkittäviä hankkeita, joista erityisesti mainittakoon uudet panssarihaupitsit, erikoisampumatarvikkeet niin raskaalle raketinheitimelle kuin 155 mm tykkikalustolle sekä vastatykistön maalinosoitusjärjestelmä. Kiitän eversti Pasi Pasivirtaa myös minulle Tulikomentoja-lehdessä 4/2018 viimeisessä tervehdyksessään osittamastaan onnen ja menestyksen toivutuksesta ja samalla toivotan hänelle mitä parhaita aikaa reservissä Pyhän Barbaran varjeluksessa.

Toivotan kaikille lehden lukijoille mitä parhaita vuotta 2019!

Pertti Holma
eversti

**Täydellinen
valikoima
puhdistustuotteita
ammattilaisille ja
kotitalouksille.**

SURMET OY

Eteläväylä 7, Pori, www.surmet.fi

Avoinna ark. klo 8–17, puh.(02) 637 5566

**BONUS
€ ON
RAHAA SINULLE**

Bonusta keräät käyttämällä
etukorttia – sitä vihreää.
s-kanava.fi/satakunta

SATAKUNTA
Satakunnan Osuuskauppa

Hanwha Defense

K9FIN MOUKARI 155mm/52cal. SPG

Maximum Fire range 40km and designed for conscript use. Proven mobility in all terrains and weather conditions.

Millog Oy:n asiakkuusjohtaja Veli-Matti Kohtamäki luovuttaa K9 Moukarin avaimet eversti Juha Kauhaselle. Taustalla operatiivinen tykistö -hankkeen projektipäällikkö insinööri Matti Hintikka. Kuvat: Petri Lähdekorpi

Ensimmäinen K9 Moukari luovutettiin Puolustusvoimille

PASI PASIVIRTA

Torstaina 17. tammikuuta Millog Oy:n Hattulan toimipisteessä Parolannummella järjestettiin pienimuotoinen tilaisuus, jossa Millog Oy luovutti Puolustusvoimille ensimmäisen K9 Moukarin, johon on tehty kansalliset muutostyöt. Tilaisuus järjestettiin mukavassa talvisessa kelissä. Paikalle oli kutsuttu projektissa mukana olleet Millogin henkilöt, hankkeen valmisteluun ja toteuttamiseen osallistunutta puolustusvoimien henkilöstöä sekä tykin valmistajan edustaja. Uusi tykistön tarkastaja eversti **Pertti Holma** kiitti puheenvuorossaan järjestelmäkeskusta ja Millogin henkilöstöä hyvästä työstä. Hanke on edennyt nopeasti. K9-hankintasopimus allekirjoitettiin maaliskuun 2017 alussa. Nyt vajaa kaksi vuotta myöhemmin meillä on käytössämme suomalaisen järjestelmään integroitu huippu-

moderni ja -suorituskykyinen tykki sekä koulutettu käyttö- ja kunnossapitohenkilöstö. Nämä ensimmäisessä vaiheessa koulutuksen saaneet henkilöt aloittavat nyt tiedonsiirron uusille käyttäjille.

Seuraavaksi K9 Moukarilla jatketaan kenttäkokeita, joissa kansallistetun tykin toiminta testataan. Testien perusteella vahvistetaan tykin lopullinen konfiguraatio sarjatuotannon pohjaksi. Kansalliset muutostyöt ovat käsittäneet kansallisen johtamis- ja ammunnanhallintajärjestelmän integroinnin sekä näkyvänä muutoksena tykin maalaamisen suomalaisiin väreihin. Lisäksi työ on sisältänyt useita suomalaiset talviolosuhteet huomioon ottavia muutoksia kuten esimerkiksi astinpintojen karhennuksen. Myös alkupe-
rämaasta poikkeavat liikenne- ja työturvallisuusmääräykset ovat työllistäneet suunnitteli-

joita. Tämä on toteutettu hyvässä yhteistyössä asevalmistajan kanssa. Asevalmistajan Hanwha Land Systemin edustaja **Seppo Virtanen** olikin hyvin tyytyväinen muutostöiden lopputulokseen. Puheenvuorossaan hän kiitti

kaikkia osapuolia hyvästä työstä ja toivoi, että työtä päästään jatkamaan myös K9-vaunujen hankintaan sisältyneen option muodossa.

Tilaisuuden päätteeksi nautittiin Millog Oy:n tarjoamista maittavista kakkukahveista. ■

Ensimmäisen Moukarin rekisteritunnukseksi tuli Ps 522-1.

Raatihuoneen juhlasali täyttyi jääkäriyökkimieshenkeä vaalivista kutsuvieraista. Kuva: Raimo Ojala.

Jääkärikilta jääkäriyökkimiesperinteiden vaalijana jo 60 vuoden ajan

SIRKKA OJALA

Jääkärikilta ry vietti 60-vuotisjuhlaansa
15. joulukuuta arvokkaissa puitteissa
Hämeenlinnan Raatihuoneella.

Hämeen Reserviläissoittokunta vastasi juhlan sotilasmusiikista. Soittokuntaa johti Timo Tuunainen. Juhlissa kuultiin muun muassa musiikkikapaleet Suomen jääkäri ja Jääkärimarssi. Juhlissa esiintyivät myös killan jäsenet tenoriluutnantti Raimo Salo sekä Antti Hauhtonen. Heitä säesti Minna Kallasvaara. Kuva: Raimo Ojala.

Kutsuvieraita eturivissä. Vas. kenraali Jarmo Peltola, Pia Rättö, Killan kunniapuheenjohtaja Antero Rättö, eversti Pasi Pasivirta ja puolisonsa Ranja, apulaiskaupunginjohtaja Jorma Isosuo ja MPKL puheenjohtaja Marko Patrakka. Kuva: Sirkka Ojala.

Raatihuoneen juhlasali täytyikin paitsi kiltaveljistä- ja sisarista myös entisistä Jääkärykistöröykmentin komentajista, yhteistyökumppaneista ja killan ystävistä. Kunniavieraana juhlaan osallistui viimeinen elossa oleva tykistön perinnejoukkojen edustaja, Kevyt patteristo 11:n sotaveteraani, reservin kapteeni **Yrjänä Heikinheimo**. Juhlimassa oli niin ikään Tykistön tarkastaja, eversti **Pasi Pasivirta** sekä Jääkäripatteriston ryhmänjohtajat saapumiserästä III/62.

Ennen päiväjuhlan alkamista nautittiin makoisat tätekakkukahvit ja onneltiin juhlivaa yhdistystä. Kilta oli toi-

vonut, että lahjojen sijaan vieraat muistaisivat Jääkärykistöröykmentin varusmiesten stipenditiliä. Tätä toivetta noudatettiin, sillä stipenditilin saldo karttui ilahduttavasti.

Heti juhlan aluksi päästiin tykistölisiin tunnelmiin. Hämeen Reserviläissoittokunnan kapellimestari **Timo Tuunaisen** kohottaessa tahtipuikkonsa kahti Raatihuoneen upeassa juhlasalissa ”Kahdeksan tuuman kanuuna”. Juhlavieraat toivotti tervetulleiksi avaussanoiltaan Killan puheenjohtaja **Iikka Vahtokari**. Puheenjohtaja toi puheessaan esiin Hämeenlinnan ja tykistön pitkät yhtei-

set perinteet, sillä jo 1500-luvulla oli Hämeen vanhassa linnassa ja sen varastoissa lähemmäs 100 linnoitus- ja kenttätukkiä. Puheenjohtaja totesi, että Hämeenlinnassa onkin ollut lähes aina tykistöä vuodesta 1918 alkaen, jolloin itsenäisen Suomen aikana ensimmäinen tykistöjoukko, nimeltään Vuoristotykistöpatteristo, saapui Lappeenrannasta Hämeenlinnaan. Vasta vuonna 1985 tykistö poistui kaupungista, kun Jääkäripatteristo muutti Linnan kasarmilta Parolannummelle.

Puheenjohtaja Vahtokari toi esiin myös Hämeenlinnan kaupungin, rykmentin ja Killan hyvän yhteistyön. Esi-

◀ Ennen päiväjulhan alkamista Killan hallituksen jäsenet nostivat juhlamaljan Killan kuudenkymmenen toimintavuoden kunniaksi. Vas. Killan 1. varapuheenjohtaja Harri Virtanen, taloudenhoitaja Pekka Ahonen, Antti Mäkinen, Esko Taustila, Killan puheenjohtaja Ilkka Vahtokari, Killan lippuvaataava Kristian Nordenswan, Jääkärikykistyrykmentin komentaja ja Killan 2. varapuheenjohtaja, everstiluutnantti Aku Antikainen sekä Killan tiedotusvastaava Sirkka Ojala. Kuvasta puuttuu Killan sihteeri Juhani Suni. Kuva: Raimo Ojala.

merkki siitä löytyy vain muuttaman vuoden takaa, jolloin kiltalaiset yhdessä Hämeenlinnan kaupungin ja Panssariprikaatin kanssa kunnostivat Suomen kasarmilla jo pahasti sammaloituneen tykistömuistomerkin.

Vahtokari kertoi, että Jääkärikykistyryksen Killan historia alkoi vuonna 1958, jolloin joulukuun 17. päivä Suomen kasarmin upseerikerholla pidetyssä kokouksessa 63 eri jääkärikykistyryksen edustajaa päätti perustaa Jääkärikykistyryksen Perinneyhdistyksen. Puhetta kokouksessa johdettiin diplomi-insinööri **E. Tilus**. Sihteereinä toimivat majuri **Martti Riihimäki**, joka toimi myöhemmin killan pitkäaikaisena puheenjohtajana, ja yliluutnantti **Pertti Jaakkola**, josta myöhemmin tuli kenttätykistyryksen tarkastaja.

Alkuvuosina Perinneyhdistyksen toiminta keskittyi perinneaineiston keräämiseen sekä varusmiehille lahjoitettavien vapaa-ajan välineiden kuten televisioiden, liikuntavälineiden ja palkintoesineiden hankkimiseen. Yhdistys tuki myös patteristoa juhlien järjestelyissä ja palkitsi palveluksessa kunnostautuneita varusmiehiä. Nykyisinkin Kilta

tukee Jääkärikykistyrykmenttiä ja sen varusmiehiä, stipendein ja muistoesinein Jääkärikykistyrykmentin perinnepäivinä, kotiuttamistilaisuuksissa sekä kurssien päätöstilaisuuksissa.

Killan nimi on vaihtunut useamman kerran

Vuodet 1964–1979 kilta tunnettiin Jääkärikykistyryksen Kiltary:n nimellä. Vahtokari kertoi, että 1970-luvun puolivälissä kiltatoiminta alkoi taantua ja tämän takia Jääkärikykistyryksen Killan piirissä mietittiin, miten saataisiin lisää aktiivisia kiltalaisia mukaan toimintaan. Lopulta Killan nimi ja säännöt muutettiin siten, että ne mahdollistivat kaikkien maanpuolustushenkisten liittymisen Killan jäseniksi. Asiasta päätettiin Killan ylimääräisessä kokouksessa keväällä vuonna 1979, ja samalla Killan nimi vaihtui Kanta-Hämeen Kenttätykistökiltary:ksi. Vuonna 1991 Jääkäripatteriston muututtua rykmentiksi Kilta palasi vanhaan hyväksi koettuun nimeensä Jääkärikykistyryksen Kiltaksi.

Tilaisuuden juhlapuhujaksi oli saatu Killan jäsen, kenraali **Jarmo Peltola**. Puheessaan Peltola kertoi Jääkäriky-

kistöemme historiasta ja jääkärikykistyryksien roolista kenttätykistöemme ja maanpuolustuksemme rakentajina. Kenraali kiteytti puheessaan jääkärikykistyryksien merkityksen Suomen kenttätykistölle ja laajemminkin koko maanpuolustukselle seuraavasti: ”He saivat kenttätykistöllisen perusopin ja erikoiskoulutuksen Saksassa sekä syvensivät ja kartuttivat kokemustaan rintamalla Libaussa. Ennen Suomeen paluutaan he käynnistivät lisäharjoittelun ohella myös ohjesääntö- ja organisaatiotyön saksalaisen materiaalin pohjalta. Vapaussodassa hankittiin rintamalla käytännön lisäkokemusta Suomen olosuhteissa sekä toimittiin muodostettujen joukkojen johtajina ja kouluttajina. Sen jälkeen jääkärikykistyryksien toimivat nuoren sotaväen kenttätykistössä koulutus- ja komentajatehtävissä, jotka tehtävät edelleen jalostuivat merkittäviin johtotehtäviin talvi- ja jatkosodassa. Myös Meri- ja Ilmavoimat, Suojeluskunnat ja Rajavartiosto käyttivät jääkärikykistyryksien taitoja hyväkseen.”

Peltola korosti puheessaan lopuksi Jääkärikykistyryksen

Killan merkitystä jääkärikykistyryksien perinteiden ja yhteenkuuluvaisuuden vaalijana. Kuten Jääkärikykistyrykmentti myös Kilta vaalii sodanaikaisten kevyt patteristo 11:n ja Raskaspatteristo 14:n perinteitä. Peltolan mukaan perinteen vaaliminen on erityisen tärkeää, sillä ne luovat joukkoon yhteishenkeä ja kannustavat sitä pyrkimään aina parempiin ja parempiin tuloksiin. ■

Juhlun kunniavieras, Kevyt patteristo 11:n veteraani Yrjänä Heikinheimo täyttää tänä vuonna jo 97 vuotta. Kuva: Sirkka Ojala.

Maavoimien tervehdyksen juhlaan toi tykistön tarkastaja, eversti Pasi Pasivirta. Kuva: Sirkka Ojala.

Kenraali Jarmo Peltola piti mielenkiintoisen juhlapuheen. Peltolan puhe on luettavissa Killan verkkosivustolta www.jaakaritykistonkilta.fi. Kuva: Raimo Ojala.

JÄÄKÄRITYKISTÖN KILTA RY 60-VUOTTA PALKITSEMISET

MPKL:n HOPEINEN KILTARISTI
Esko Taustila

TYKKIMIESMITALI SOLJELLA
Timo Kautto
Harri Virtanen
Raimo Salo

JÄÄKÄRITYKISTÖN KILLAN
STANDAARI

Pirjo Koskela
Ilkka Ranta
Markku Koli (ei paikalla)
Esko Hartikainen
Simo Hautala
Mika Holma (ei paikalla)
Jukka Nurmi
Matti Honko (ei paikalla)

JÄÄKÄRITYKISTÖN KILLAN
KULTAINEN LEVYKE

Jarmo Peltola
Heikki Pajunen
Jouko Huhtala
Raimo Koskela
Raimo Vilhu
Seppo Valkama
Pentti Kinnari

JÄÄKÄRITYKISTÖN KILLAN
HOPEINEN LEVYKE

Veli Kauranen
Juhani Suni (ei paikalla)
Antti Hauhtonen
Ville-Veikko Vuorio
Mats-Mikael Feldt (ei paikalla)

KUKAT

Pia Rättö

Maanpuolustuskiltojen liiton puheenjohtaja Marko Patrakka toi liiton tervehdyksen juhlaan. Kuva: Raimo Ojala.

Hämeenlinnan kaupungin tervehdyksen toi apulaiskaupunginjohtaja Juha Isosuo. Kuva: Raimo Ojala.

Juhlassa palkitut ryhmäkuvassa Raatihuoneen juhlasalissa. Kuva: Raimo Ojala.

Jääkäri liikkeen alkusysäys

La Finlande indépendante et neutre!

ERKKI WUOLIJOKI

Elettiin vuotta 1880. Pariisissa ilmestyneessä *Extrait de Contemporain* -lehdessä ilmestyi Suomen poliittista asemaa koskeva liite, joka herätti laajaa keskustelua eurooppalaisessa lehdistössä. Asialla oli suomalainen upseeri **Walde-mar Becker**, joka oli kierrellyt parikymmentä vuotta maailman sotakentillä kokeakseen kaiken mahdollisen maan ja taivaan välillä.

Suunnitelma Suomen venäläistämiseksi julki

Pariisilaislehden liite oli pieni vihkonen, jonka teksti jatkautui neljään osaan: Ensimmäinen oli katsaus Suomen historiaan vuoteen 1808 saakka, sitten selostus Suomen asemasta **Aleksanteri I:n** aikana, ja tilanteen kehitys vuoteen 1880 asti, sitten Suomen merkitys Venäjälle, ja lopuksi tuli kirjoittajan näkemys Suomen tulevaisuudesta.

Kirjoituksessaan Backer toi esiin orastavan Suomi-sorron jo ennen kuin se oli puhjennutkaan. Keskusteluissaan venäläisten kanssa Becker oli huomannut, että Suomen venäläistämiseksi oli ajateltu seuraavia toimenpiteitä:

1. Valtiopäiviä ei enää kutsutaisi koolle, ja senaatti lakkautettaisiin.

2. Venäjän kansalaisille järjestettäisiin oikeus toimia Suomen julkisissa viroissa.
3. Suomalaisten pitäisi palvella Venäjän armeijassa ja sotalaivastossa.
4. Tulliraja lakkautettaisiin ja Venäjän paperiraha otettaisiin Suomessa käyttöön pakokurssilla.

Seikkailija vailla vertaa

Vuonna 1840 syntynyt komea ja älykäs vänrikki Becker oli aluksi ollut sijoitettuna Suomen Kaartiin. Kaarti ei kuitenkaan ollut tyydyttänyt seikkailunhaluista nuorukaista, vaan hän oli lähtenyt Espanjan armeijan Marokon sotaan vuonna 1859. Päästyään kahden vuoden päästä takaisin hänet oli sijoitettu Grodnon husaarirykmenttiin. Opinnot olivat sujuneet hyvin, kunnes hän oli karannut New Yorkiin erään vanhemman upseerin kuvankauniin vaimon kanssa. Romanssi ei tietenkään kestänyt kauaa, mutta sotilaskuririn paluu olisi merkinnyt jopa kuolemaa. Niinpä Beckeristä oli tullut kiertävä maailmankansalainen.

Sitten Becker oli ilmoittautunut Meksikon armeijaan ja päässyt arkkiherttua **Maximilianin** suosiolla maan valtio-

Nuori Becker etsi seikkailuja. Tässä Espanjan univormussa. Kuvat kirjasta Becker 1968.

varainministeriksi. Maximilian joutui kuitenkin vangiksi, ja Becker karkotettiin Meksikosta.

Seikkailija palasi Pariisiin ja Roomaan ja pestautui Vatikaanin armeijaan. Vuonna 1871 hän lähti Egyptin armeijaan, yleni everstiksi ja sai arvonimen ”bey”. Tarinoiden mukaan huvittelunhaluiselle ja oikukkaalle upseerille riitti romansseja joka maassa.

Vuonna 1874 Becker Bey meni Serbiaan taistelemaan Turkia vastaan, ja hänestä tuli sotaministeriön esikuntapäällikkö. Rauhan tultua hän meni Kreikkaan ja sai tehtäväkseen suunnitella Ateenan ja Pireuksen linnoittamista. Kreikassa hän avioitui upporikkaan keisarillisen lesken **Angelia Komnena Calvocoressin** kanssa ja muutti napolilaiseen palatsiin. Becker Beyn suruksi Kreikka ei osallistunut Turkin ja Venäjän sotaan, joten seikkailija palasi Espanjaan ja ryhtyi lehtitoimittajaksi.

Paikallaan olo ei nykyään tyydyttänyt – Bey nähtiin Kongossa vuonna 1890 **Stanleyn** tutkimusretkikunnan apuna. *Päivälehti* tiesi kertoa, että

ranskalaisen *Lanterne*-lehden mukaan Becker Beyn arveltiin liittyneen orjakauppias **Tippu Tipin** ryhmään. Kauppias oli aiemmin auttanut Stanleyä löytämään **Livingstonen** sekä Belgian kuningas Leopoldia ottamaan Kongon alusmaakseen. Tippu Tip laivasi tuhansia orjia ja norsunluuta Sansibariin myytäväksi eri maihin, myös Saksaan. Varmaankin Becker oli tekemässä juttua orjakaupasta (*Päivälehti* no 88, 18.4.1890). Kokemusta maailman sodista ja politiikasta oli siis kertynyt muillekin jaettavaiksi, joten seikkailija tarttui Suomenkin asiaan.

Aktiivinen vastaisku

Beckerin mukaan Suomen olisi aseellisesti omalla armeijalla pyrittävä erkaantumaan Venäjästä niin kauan kuin se vielä olisi mahdollista. Tärkeää Suomelle olisi myös Euroopan suurvaltojen tarjoama tuki puolueettomuudelle. Täysi irtautuminen olisi ainoa mahdollisuus. Oma upseeristo olisi koulutettava Euroopan suurvalloissa kuten Itävalta-Unkarissa, Saksassa ja Englannissa. Asialle olisi lai-

Becker Bey avioitui kreikkalaisen prinsessa Angelia Komnena Calvocoressin kanssa ja muutti napolilaisen palatsiin.

tettava tarpeeksi taitavia henkilöitä valmisteluihin. Itsenäinen Suomi olisi sitten ylipääsemättömänä varustuksena panslavismin leviämiseksi Pohjolaan.

Becker oli vuosien aikana tutustunut venäläisiin upseereihin ja sitä kautta panslavismiin. Hänen mielestään Suomi oli tuudittautunut liialliseen poliittiseen optimismiin ja tulevaisuuden luottamukseen, mihin **Aleksanteri II:n** liberaalisuus oli aluksi antanut aihetta. Kielitaitoinen Becker julkaisikin vuonna 1906 italiankielisen kirjan ”*La Russie, son passé, son présent*”. Kirjoitustensa vuoksi Becker Bey ei enää voinut palata Suomeen eikä romanssiansa takia Venäjälle.

Lehdistön reaktiot ristiriitaisia

Becker-Beyn kirjoittelu sai tietenkin murska-arvostelun kotimaisissa myöntävissä suunnan lehdissä.

Uusi Suometar kirjoitti aiheesta 17. maaliskuuta 1880 seuraavasti: ”*Tämän kirjasen sisällys on tosin niin pilventäkinäinen, ettei siitä ansaitisi edes mitään puhua, mutta koska se näyttää herättäneen maailmalla huomiota, lienee tarpeellista täällä kotonakin siitä pari sanaa lausua.*”

Venäläinen lehti *St. Peterburska Wodomski* kirjoitti, että juttu oli sen mielestä yli puoli vuosisataa myöhässä, ja että esitetyt näkökohdat eivät lainkaan pitäneet paikkaansa.

Saksalainen *Berliner National Zeitung* näki asian aivan toisin. Sen mukaan tämä uusi liike ansaitsee kaiken huomion. Saksa tuki hiljaisesti Suomen asiaa.

Uusi Suometar lopetti katseuksensa moittien Beckeriä ankarasti ja toteamalla, että Beckerin kirjoittelu voi saada aikaan paljon pahaa kiihottamalla venäläisiä meitä vastaan,

mikä taas hankaloittaa asemaamme entisestään. Uuden Suomettaren mukaan oli ilmeistä, että Becker piti itseään sopivana esittämänsä hankkeen ylipäälliköksi.

Asia pyrittiin Suomen politiikassa vaientaa näkymättömäksi. Becker kirjoitti myös kirjeitä ystävilleen kotimaahan. Yksi niistä oli 14.4.1882 Fagervikiin vapaaherra **Edvard Hisingerille**:

” - - - Teidän, jotka johdatte Suomen kohtaloita, jotka isänmaan ja historia edessä joudutte vastaamaan sen lähitulevaisuudesta, on sentimentaalista fraaseista piittaamatta kylmästi laskettava, mitä etua tai vahinkoa Suomelle voi olla pian puhkeavasta maailmanpalosta, ja toimittava sen mukaisesti. - - - ”

Vaikka Suomen senaatin myöntöpolitiikka vähäteli asiaa, jäi Beckerin alulle panema hanke kytemään upseerien ja aktiivien mieleen.

Seikkailijan perhesuhteet

Becker oli naimisissa ainakin meksikolaisen kaunottaren kanssa ja sitten mainitun kreikkalaisprinsessin kanssa. Vaikka hänellä ei ollut omia lapsia, oli prinsessalla aiemmasta avioliitosta tytär **Alma**. Tämä meni myöhemmin naimisiin belgialaisen diplomaatin kanssa.

Becker Bey kuoli Napolissa vuonna 1907. Becker oli toivonut testamentissaan, että hänen uurnansa pääsisi kotimaan multa. Näin kävikin mutta vasta vuonna 1931, kun belgialaisen diplomaatin puoliso toimitti uurnan Suomen lähetystöön Berliinissä. Tarina ei kerro, missä diplomaattiparikunta oli säilyttänyt uurnaa parikymmentä vuotta. Becker Beyn lukuisat ja eksoottiset kunniamerkit ovat talletettuihin Porvoon museossa. ■

Lähteet:

Becker E. Becker Bei – Suomalainen sotilas ja poliitikko. Karisto, Hämeenlinna 1968, **Kajanti C. Itsepäisiä miehiä.** Karisto, Hämeenlinna 2004. **Lagus B. Taavetti Livingstone, hänen elämänsä ja toimensa.** Kansanvalistusseuran toimituksia XIX. SKS, Helsinki 1881. **Schulman H (toim.) Finska Kadettlärens elever och tjänstemän.** Lilius & Hertzberg, Helsingfors 1912 **Uusi Suometar** No 33, 17.3.1880, Helsinki. **Päivälehti** No 88. 18.4.1890, Helsinki.

Suomen Tykistön päivän tilaisuudet Helsingissä 6.3.2019

Sepeleenlasku

Klo 12.00 tykistönkenraali V.P. Nenosen haudalle.
Kokoontuminen Hietaniemen kappelin portilla klo 11.50

Tilaisuudet Ravintola Tekniskassa

Eerikinkatu 2, Helsinki

- klo 15.00 Tykkimiehet ry:n** hallituksen kokous
- klo 15.30 Suomen Kenttätykistön Säätiön** hallintoneuvoston kokous
- klo 17.00 Suomen Kenttätykistön Säätiön** hallituksen kokous
- klo 17.30 Tykkimiehet ry:n kevätkokous**
- klo 18.30 Tykkimiesilta**, johon kaikki tykkimiehet ja tykistön ystävät ovat tervetulleita
Alkumalja
Juhlaesitelmä
Palkitsemiset
Muotokuvan paljastus

BUFFET RUOKAILU

- Sitruunagraavattua lohta
- Siikatartar
- Hirvenpaahdtopaistia
- Salaattia paahdetusta kurpitsasta ja paprikasta
- Leipäjuustosalaattia
- Metsäsienisalaattia
- Vihersalaattia
- Leipää ja voita

PÄÄRUOKA

- Mureaa villisian niskaa
- Tummaa katajanmarjakastiketta
- Säräjuureksia ja perunaa
- Kahvia, haudutettua teetä

Ilmoittautumiset tykkimiesiltan viimeistään maanantaina 25.2.2019 mennessä maksamalla illalliskortin hinta 46 € Tykkimiehet ry:n tilille Nordea FI 98 2124 1800 0110 53, viestikenttään maininta ”6.3. Nenonen”. Osallistujat maksavat omakustanteisesti ruokajuomat ja eteispalvelun.

Tiedustelut ja ilmoitukset ruoka-aineallergioista:

Pertti Yrjölä, pertti.yrjola(at)gmail.com, 040 938 1696.

Päivän tilaisuuksissa on asuna paraatipuku tai tumma puku ja kunniamerkit.

KIITOS

Jääkärytykistön Kilta ry:n hallitus kiittää kaikkia henkilöitä ja yhteistyötohoja, jotka kartuttivat Jääkärytykistöröykmentin varusmiesten stipenditiliä killan viettäessä 60-vuotisjuhlaa.

KILTA- JA KOKOUSSIVUT

Kilta- ja kokoussivuilla tarkoitettu materiaali sekä myös vuoden 2019 merkkipäivät, merkkipäiviin tulleet muutokset ja ilmoitukset merkkipäivän julkaisematta jättämisestä pyydetään toimittamaan ennen seuraavan numeron aineistopäivää Juhani Sunille, osoite Käpypolku 1 D 11, 13500 Hämeenlinna, [kiltasivut.tulikomentoja\(at\)gmail.com](mailto:kiltasivut.tulikomentoja(at)gmail.com), mp 0440 478 602.

Numeron 2/2019 aineistopäivä on 24.5.2019 ja ilmestymisviikko 26 (28.6.2019).

Tykkimiehet ry

Tulevaa toimintaa:

Hallituksen kokous 2/2019 pidetään to 14.2.2019 klo 11.00 alkaen Helsingissä. Kokouspaikkana Maanpuolustusjärjestöjen talo, Döbelninkatu 2.

Hallituksen kokous 3/2019 pidetään ke 6.3.2019 klo 15.00 alkaen Helsingissä. Kokouspaikkana ravintola Tekniska, Eerikinkatu 2.

Yhdistyksen kevätkokous 2019 pidetään 6.3.2019 klo 17.30 alkaen Helsingissä. Kokouspaikkana ravintola Tekniska, Eerikinkatu 2.

Hallituksen kokous 4/2019 pidetään ke 15.5.2019 klo 12.00 alkaen Kokouspaikka on Maanpuolustusjärjestöjen talo, Döbelninkatu 2, Helsinki.

KOKOUSKUTSU TYKKIMIEHET ry:n KEVÄTKOKOUS

Tykkimiehet ry:n sääntömääräinen kevätkokous pidetään **6.3.2019** ravintola Tekniskassa osoitteessa Eerikinkatu 2, HELSINKI klo **17.30** alkaen.

Kokouksessa käsitellään yhdistyksen sääntöjen määräämät kevätkokoukselle kuuluvat asiat ja esitys yhdistyksen sääntöjen muuttamisesta 10§, 11§, 12§ ja 15 §:n osalta sekä hallituksen täydentäminen yhdellä jäsenellä.

Tervetuloa!
Hallitus

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Kari Vilamo**, Tempelin-
katu 4 B 17, 00100 HELSINKI, mp 050
325 2790, [kari.vilamo\(at\)gmail.com](mailto:kari.vilamo(at)gmail.com)

Sihteeri **Pertti Yrjölä** Suomen kasarmin
katu 7 B 2, 13100 Hämeenlinna, mp
040 938 1696, [pertti.yrjola\(at\)gmail.com](mailto:pertti.yrjola(at)gmail.com)
Pankkiyhteys: NORDEA FI98 2124
1800 0110 53

Yhdistyksen verkkosivu:
www.tykkimiehet.fi

Yhdistyksen Facebook -sivu löytyy osoitteella [@tykkimiehet](https://www.facebook.com/tykkimiehet)

Suomen Kenttätykistön Säätiö

Säätiön asiamies: kapteeni **Tuukka Mäkelä**
Yhteystiedot: [tuukka.makela\(at\)mil.fi](mailto:tuukka.makela(at)mil.fi)

Kenttätykistö- kerho ry ja Uudenmaan tykistökilta ry

Toimihenkilöt:

Kenttätykistökerhon ja Uudenmaan tykistökillan toimihenkilöt vuonna 2018:

Aki Mäkirinta - PJ [puheenjohtaja\(at\)ktkerho.fi](mailto:puheenjohtaja(at)ktkerho.fi), Puh: 0400 805 124, **Oskari Matilainen** - VPJ, **Janne Hänninen** - Sihteeri [sihteeri\(at\)ktkerho.fi](mailto:sihteeri(at)ktkerho.fi), **Patrick Hjelt** - rahastonhoitaja, **Jere Portter** - Nuoriso, **Jorma Kainulainen** - Ase ja urheilu sekä **Raine Mönkkönen** - Lohjan patteri.

Jääkäriytykistön Kilta ry

Tulevaa toimintaa:

KOKOUSKUTSU

Jääkäriytykistön Kilta ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidetään to **21.3.2019 klo 18 Ravintola Seiskassa**, Suomenkasarmi 7, Hämeenlinna. Käsitellään Killan sääntöjen 8 §:n mukaiset asiat.
Kahvitarjoilu. Tervetuloa!
Hallitus

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Ilkka Vahtokari**, Cygnaeuskatu 3 as 2, 13130 Hämeenlinna, mp 044 0105016, [ilkka.vahtokari\(at\)gmail.com](mailto:ilkka.vahtokari(at)gmail.com), sihteeri **Juhani Suni** Käpypolku 1 D 11 13500 Hämeenlinna, mp 044 0478 602, [juhani.suni\(at\)gmail.com](mailto:juhani.suni(at)gmail.com). Tiedotussihteeri **Sirkka Ojala**, Kiveliönkatu 12, 33580 Tampere, mp 050 3688460 [sirkka.ojala\(at\)gmail.com](mailto:sirkka.ojala(at)gmail.com)

Killan sähköposti: [jaakaritykistonkilta\(at\)gmail.com](mailto:jaakaritykistonkilta(at)gmail.com)

Jääkäriytykistön Killan Facebook -sivu löytyy osoitteesta [@jaakaritykistonkilta](https://www.facebook.com/jaakaritykistonkilta) ja

Killan verkkosivu:

www.jaakaritykistonkilta.fi.

Kainuun Tykistö- ja Heittimistökiilta

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Timo Härkönen**, mp 0445572457, [timo.harkonen\(at\)gmail.com](mailto:timo.harkonen(at)gmail.com), sihteeri **Tero Viiru**, mp 0405014387, [tero.viiru1\(at\)gmail.com](mailto:tero.viiru1(at)gmail.com), varapuheenjohtaja **Jukka Räisänen** mp 050 030 7744, [jukka.raisanen\(at\)luukku.com](mailto:jukka.raisanen(at)luukku.com), jäsensihteeri **Seppo Möller**, [seppomoller\(at\)gmail.com](mailto:seppomoller(at)gmail.com). rahastonhoitaja **Tapio Väisänen**, mp 0400218192, [tapiovaisanen01\(at\)gmail.com](mailto:tapiovaisanen01(at)gmail.com)

Killan sähköposti:

[kaithkilta\(at\)gmail.com](mailto:kaithkilta(at)gmail.com),

Karjalan Tykistökilta ry

Tulevaa toimintaa:

Kiltailta 11.3. Vekaranjärvellä

Kiltailta Vekaranjärvellä maanantaina 11.3. klo 18.00 – 20.00. Tutustumme Karjalan prikaatiin apulauskomentaja eversti Arto Ikosen johdolla ja saamme kuulla ajankohtaista ja uutta tietoa niin varusmieskoulutuksesta kuin kertausharjoituksista. Tutustumme myös uudistettuihin kasarmeihin. Karjalan prikaati, on Maavoimien suuri joukko-osasto, joka edustaa kaikkia Maavoimien aselajeja. Karjalan prikaatissa koulutetaan vuosittain noin 4 000 varusmiestä. Valmiusyhdistyksessä työskentelee noin 600 palkattuun henkilöstöön kuuluvaa, joista lähes kolmasosa toimii siviilitehtävissä.

Kokoontuminen prikaatin esikunnan pyhäkointipaikalla klo 18.00. Ilmoittautumiset 5.3. mennessä sähköpostitse [pj\(at\)karjalantykestokilta.fi](mailto:pj(at)karjalantykestokilta.fi) tai puhelimitse Olli Pasila 040 5892341.

Jäsenkirje maaliskuussa

Vuoden 2019 jäsenkirje lähetetään maaliskuussa kaikille kiltalaisille. Mahdolliset osoitteenmuutokset ilmoitetaan killan kotisivuilta tai jäsensihteerille sähkö- tai kirjepostia

KEVÄTKOKOUS

Kevätkokous pidetään lauantaina **13.4.2019 klo 14.00** Kouvolassa. Kokouksen jälkeen esitelmän pitää Karjalan tykistörykmentin uusi komentaja everstiluutnantti **Jari Hyvönen**. Virallinen kokouskutsu on jäsenkirjeessä.

Ammuntojen seuraaminen Pahkajärvellä 30.5.

Ammuntojen seuraaminen Pahkajärvellä helatorstaina 30.5. klo 10.00 – 16.00. Kokoon tuleminen varuskunnan pääportin pysäköintialueella klo 9.50. Ilmoittautumiset 23.5. mennessä sähköpostitse [pj\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:pj(at)karjalantykistokilta.fi) tai puhelimitse Olli Pasila 040 5892341. Varustus on sään mukaan.

Kiltaretki Rankin linnakkeelle 31.8.

Killan kesäretki Rankin linnakkeelle järjestetään lauantaina 31.8. Rankki on entinen sotilassaari. Se sijaitsee Kotkan edustalla Suomenlahdessa, noin 10 kilometrin ja 40 minuutin merimatkan päässä Kotkansaa- relta. Rankki tunnetaan merisäätiedotuksesta ”Kotka Rankki - ohutta yläpilveä”. Ohut yläpilvi ei ole vain legenda vaan myös vallitsevin säätila Rankissa. Bussikuljetus Kouvolasta. Mukaan voi liittyä myös Kotkasta. Kotkasta Rankkiin siirrymme vesibussikuljetuksella. Tutustumme mm. 152T tykkitorniin ja sääasemaan ja nautimme lohisoppaa ravintolassa. Myös perheenjäsenet ovat tervetulleita mukaan retkelle. Ilmoittautumiset 15.8. mennessä sähköpostitse [pj\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:pj(at)karjalantykistokilta.fi) tai puhelimitse **Olli Pasila** 040 5892341. Varustus on sään mukaan. Tarkempi aikataulu ilmoitetaan myöhemmin.

Vierailu tykistön ja heittimistön ampuma- ja tulenkäyttöharjoitukseen 24.10.

Kiltalaisilla on mahdollisuus tutustua ampuma- ja tulenkäyttöharjoitukseen Pahkajärvellä 24.10.

Syyskokous 1.11.

Killan syyskokous ja Karjalan tykistörykmentin perinnepäivä ovat perjantaina 1.11. Vekaranjärvellä.

Killan uusi hallituksen jäsen

Killan hallituksen uutena jäsenenä vuoden 2019 alusta aloitti **Tapio Peltola** Iististä.

Jäsenasiat, uudet jäsenet ja osoitteenmuutokset

Muutokset ilmoitetaan killan kotisivuilta tai jäsenihteerille sähkö- tai kirjepostia käyttäen.

Kiltatuotteiden myynti

Kiltatuotteita voi tiedustella hallituksen jäseniltä ja killan tilaisuuksissa.

Tiedottaminen

Jäsenistölle jaetaan vuoden aikana kaksi ”Karjalan Prikaatin Kilpi” -joukko-osastoletettä ja neljä ”Tulikomentoja” -aselailehteä.

Merkittävänä tiedotus- ja jäsenhankintakanavana ovat toimineet killan kotisivut osoitteessa www.karjalantykistokilta.fi. Facebook-sivun hyödyntämistä on jatkettu. Facebook mahdollistaa uusien potentiaalisten jäsenien tavoittamisen sosiaalisessa mediassa. Killan sivuista ”tykkää” säännöllisesti uudet ihmiset. Karjalan Tykistökilta löytyy Facebookista. Käy katsomassa ja tykkäämässä <http://www.facebook.com/KarjalanTykistokiltaRy?ref=ts>

Tulevista tapahtumista löytyy tietoa Karjalan Prikaatin kilpi - ja Tulikomentoja – lehdissä sekä killan kotisivuilla osoitteessa www.karjalantykistokilta.fi

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Jaakko Janhunen**, Kumputie 7 A, 45200 Kouvola, mp 040 592 4445, [pj\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:pj(at)karjalantykistokilta.fi). Yleissihteeri **Sini Timonen**, mp 040 755 0575, [yleissihteeri\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:yleissihteeri(at)karjalantykistokilta.fi). Jäsenihteeri **Maija Leskinen**, Haukijärventie 96, 46230 Valkeala, [jasenshteeri\(at\)karjalantykistokilta.fi](mailto:jasenshteeri(at)karjalantykistokilta.fi). Taloudenhoitaja **Olli Pasila**, Varastovastaava **Hilla Puhakka**.

Lahden seudun Tykistökilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja: **Jorma Sovinen**, Hämeenkatu 7 A 11, 15110 Lahti, mp 040 5577 269, [jorma.sovinen\(at\)phnet.fi](mailto:jorma.sovinen(at)phnet.fi). Varapuheenjohtaja **Erkki Raita**, Panimonkatu 5 A 2, 15140 Lahti, p.040 7282824, [erkki.raita\(at\)gmail.com](mailto:erkki.raita(at)gmail.com) Sihteeri: **Olli Eerola**, Maitotie 2 B 9, 15510 Nastola, mp 0400 494572, [oli.eerola\(at\)meubeltra.fi](mailto:oli.eerola(at)meubeltra.fi). Rahastonhoitaja **Pentti Korpimies**, Petäjäkatu 27, 15900 Lahti, mp 040 5750 772, [pentti.korpimies\(at\)phnet.fi](mailto:pentti.korpimies(at)phnet.fi) Koulutusjaos Rihlan puheenjohtajana toimii johtokunnan jäsen **Ari Sausta**, Kuningattarenkatu 40 B 17, 17900 Loviisa, [ari.sausta\(at\)pp.inet.fi](mailto:ari.sausta(at)pp.inet.fi), mp 0400 994 422

Mikkelin Seudun Kenttätykistökilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Risto Pöntinen**, Mankalintie 10, 50200 Mikkeli, 050 500 177 617, [r.pontinen\(at\)surffi.fi](mailto:r.pontinen(at)surffi.fi). Varapuheenjohtaja **Alpo Leinonen**, Mäntypöllinkuja 6 N, 50170 Mikkeli, 044 055 5195, [alpo.e.leinonen\(at\)gmail.com](mailto:alpo.e.leinonen(at)gmail.com). Sihteeri **Seppo Pirinen**, Karkialammentie 1, 50150 Mikkeli, mp 040 7444 131, [seppo.pirinen\(at\)surffi.fi](mailto:seppo.pirinen(at)surffi.fi). Rahastonhoitaja **Mirja Kauppinen**, Anselminkuja 1, 50600 Mikkeli, [mirja.a.kauppinen\(at\)gmail.com](mailto:mirja.a.kauppinen(at)gmail.com). Killan kotisivut ovat osoitteessa: www.mikkelintykistokilta.fi

Pohjois-Karjalan Tykistökilta ry

Tulevaa toimintaa:

KOKOUSKUTSU

Pohjois-Karjalan Tykistökilta ry:n sääntömääräinen **VUOSIKOKOUS** pidetään **tiistaina 19.03.2019 klo 18.00 alkaen** Ylämyllyn Shell huoltoaseman kokoustilassa Ylämyllyntie 77, 80400 YLÄMYLLY. Kokouksessa käsitellään sääntöjen 10 § mukaiset asiat. Kahvitarjoilu. Tervetuloa!

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja: **Veijo Wälkky**, Jyrinpolku 1, 80400 Ylämylly, mp. 050 545 8297, [veijo.walkky\(at\)gmail.com](mailto:veijo.walkky(at)gmail.com). Jäsenasiat ja talous: **Johannes Ryymin**, Tanhukaari 2 A 17, 40520 Jyväskylä, mp 0400 762 407, [johannes.ryymin\(at\)luukku.com](mailto:johannes.ryymin(at)luukku.com). Yleisasiat: **Pekka T. Hyttinen**, Aallon- tie 19 A 4, 80160 Joensuu, mp 045 112 3205, pekkatapani@hyttinen.com (huom. muuttuvat yhteystiedot).

Pohjois-Suomen Tykkimieskilta ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Raimo Nurmela**, Ala-Laanilantie 5 B 9, 90500 Oulu, pk (08) 5566 551. [raimo.nurmela\(at\)mail.suomi.net](mailto:raimo.nurmela(at)mail.suomi.net)

Rauman Seudun Tykistökilta ry

Puheenjohtaja **Mikko Lemmetty**, mp. 044 345 9571, [mikko.lemmetty\(at\)iki.fi](mailto:mikko.lemmetty(at)iki.fi). Varapuheenjohtaja **Teijo Jalonen**, mp. 040 5948511, [westerpair\(at\)gmail.com](mailto:westerpair(at)gmail.com). Sihteeri **Pauli Kärkkäinen**, mp.

040 573 6254, pauliokarkkainen@gmail.com,
Rahastonhoitaja **Ravo Sarmet** 040
5628182, ravo.sarmet@dnainternet.net

Riihimäen seudun Tykistökiila ry

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Juha Vatsia**, Riuttantie
184 1190 Riihimäki, mp 0400 516 990,
[juha.vatsia\(at\)apricon.fi](mailto:juha.vatsia(at)apricon.fi). Sihteeri **Sami
Saarinen**, Pälmsentie 161, 12630 Sajaniemi,
mp 040 55 22 710, [sokki74\(at\)gmail.com](mailto:sokki74(at)gmail.com).
Rahastonhoitaja **Jarmo Palkia**, Ota-
vankatu 16 A 1 11130 Riihimäki, [jarmo.palkia\(at\)gmail.com](mailto:jarmo.palkia(at)gmail.com).

Killan verkkosivut löytyvät osoitteesta
www.riihitykki.fi

Gillesartilleristerna inom Nylands Brigads Gille

Funktionärer:

Ordförande **Björn Holmberg**, Näl-
dammsvägen 8 a 4, 00920 Helsingfors,
tel 050 5637 729, [bhb\(at\)elisanet.fi](mailto:bhb(at)elisanet.fi). Vi-
ceordf **Risto Lindgren**, Brunngatan 10,
10600 Ekenäs, mp 040 5634 322
Besök våra hemsidor: [www.gillesartilleris-
terna.com](http://www.gillesartilleristerna.com) och www.mulliradio.net

Pohjankankaan Tykistökiila ry

Tulevaa toimintaa:

KOKOUSKUTSU

Pohjankankaan Tykistökiila ry:n ke-
vätkokous pidetään **lauantaina
30.3.2019 klo 13** Porin raatihuoneella
(Hallituskatu 9, Pori). Sääntömääräis-
ten asioiden lisäksi keskustellaan mm.
killan tulevaisuudennäköistä.

Kokousesitelmän pitää tykistön tarkas-
taja, **ev Pertti Holma**.

Ennen kokousta on mahdollisuus lou-
nasruokailuun klo 12 alkaen (omakus-
tanteinen, 15€), minkä vuoksi pyyde-
tään killoittain ilmoittamaan **osallis-
tumisesta 20.3. mennessä pääkillan
sihteeri**

Tuomas Rantalalle,
[tuomas.h.j\(at\)gmail.com](mailto:tuomas.h.j(at)gmail.com)
Tervetuloa!

Pääkillan toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Kalevi Virtanen**, Peräal-
hontie 25, 29350 Palus, mp. 044 2100
572, [kalevi.virtanen\(at\)dnainternet.net](mailto:kalevi.virtanen(at)dnainternet.net).
Varapuheenjohtaja **Kimmo Tuomi**, Tuo-
mentie 8, 38950 Honkajoki, puh. 040

7403 092, [kimmo.f.tuomi\(at\)gmail.com](mailto:kimmo.f.tuomi(at)gmail.com).
Sihteeri (vt) **Tuomas Rantala**, Välimaan-
katu 1-5 D 57, 33500 Tampere, mp 050
378 7111, [tuomas.h.j\(at\)gmail.com](mailto:tuomas.h.j(at)gmail.com). Talo-
udenhoitaja **Pertti Onniselkä**, Aarnin-
tie 26, 28370 Pori, mp 0500 590 409,
[persti.onniselka\(at\)happyback.fi](mailto:persti.onniselka(at)happyback.fi). Tiedotta-
ja **Sirkka Ojala**, Kiveliönkatu 12, 33580
Tampere, mp 050 3688460
[sirkka.ojala\(at\)gmail.com](mailto:sirkka.ojala(at)gmail.com)

Killan verkkosivut löytyvät osoitteesta:
www.pohjankankaantykestokilta.fi
Killan FB -sivut löytyvät osoitteella:
[@pohjankankaantykestokilta](https://www.facebook.com/pohjankankaantykestokilta)

Pohjankankaan Tykistökillan paikallisosastot:

Porin Seudun Tykistökiila

Tulevaa toimintaa:

KOKOUSKUTSU

Porin Seudun Tykistökillan kevätko-
kous pidetään ti **19.3. klo 17.00** Ra-
vintola Amadossa, Keskusaukio 2, Po-
ri. Esillä sääntöjen määräämät kevätko-
kousasiat.

Voileipäkahvit. Tervetuloa!

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Kalevi Virtanen**, Peräal-
hontie 25, 29350 Palus, mp. 044 2100
572, [kalevi.virtanen\(at\)dnainternet.net](mailto:kalevi.virtanen(at)dnainternet.net).
Sihteeri/rahastonhoitaja **Pertti Onni-
selkä**, Aarnintie 26, 28370 Pori, pk
(02)6355 448, mp 0500 590 409, [persti.onniselka\(at\)happyback.fi](mailto:persti.onniselka(at)happyback.fi). Jäsens sihteeri

Vesa Niemenmaa, Koivistonpuustikko 43
B, 28130 Pori, mp. 040 5823 026, [vesa.niemenmaa1\(at\)gmail.com](mailto:vesa.niemenmaa1(at)gmail.com)

Turun Seudun Tykistökiila

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja ja rahastonhoitaja **Orvo
Haavisto**, Itäpellontie 26, 20300 Turku,
mp 050 376 0371, [haavirov\(at\)gmail.com](mailto:haavirov(at)gmail.com).
Sihteeri / jäsenkirjuri **Jyri Jylhä**, Askais-
tentie 228, 21230 Lemu
mp 0500-820833, [jury.louhis\(at\)gmail.com](mailto:jury.louhis(at)gmail.com),
Sihteeri toimii kotisivujen ylläpitäjänä.
Hänelle tehdään ilmoitukset osoitteen-
muutoksista ja muista jäsenyyteen liitty-
vistä muutoksista.

Killan verkkosivut: [https://www.pohjan-
kankaantykestokilta.fi/alalaastot/turun-seu-
dun-tykestokilta/](https://www.pohjankankaantykestokilta.fi/alalaastot/turun-seudun-tykestokilta/)

Vammalan Seudun Tykistökiila

Tulevia toimintaa:

KOKOUSKUTSU

Vammalan Seudun Tykistökillan ke-
vätkokous pidetään torstaina **9.5.2019
klo 19.00** alkaen Sirkka ja Matti Nie-
men luona Rautajoen kartanossa (Rau-
tajoentie 65, 38210 Sastamala). Halli-
tus kokoontuu klo 18.30.
TERVETULO!

Toimihenkilöt:

Puheenjohtaja **Tuomas Rantala**, Väli-
maankatu 1-5 D 58, 33500 Tampere
mp 050-3787111, [tuomas.h.j\(at\)gmail.com](mailto:tuomas.h.j(at)gmail.com).
Sihteeri valitaan kevätkokouksessa

Alun toistakymmentä Porin Seudun Tykistökillan jäsentä ihaili Canet-tykin järeää putkea marraskuisella kiltaretkellä. Porin Reposaaaren entisöityyn tykkiasemaan tutustuttiin retken ideoineen aseseppä **Pekka Peltolan** johdolla. Peltola (kuvassa toinen oikealta) oli aikoinaan mukana entisöimässä Reposaaaren rannikkotykkejä, joita rannalle on museoitu kaksi kappaletta. Tykeistä ei maan pinnalle näy paljon muuta kuin putket. Asemat miehistösuojineen ja ammusvarastoineen rakennettiin aikoinaan syvälle maan alle. Kuva: Kalevi Virtanen.

2019. Siihen asti sihteerin tehtävistä vastaa killan puheenjohtaja.
Rahastonhoitaja **Rauno Heino**, Vaununperäntie 249, 38210 Sastamala, pk (03) 5152202. Kunniaapuheenjohtaja **Matti Niemi**, Rautajoentie 65, 38210 Sastamala, mp 0500 631431, matti.niemi(at)niementehdaat.fi.

Pohjankankaan Tykistökillan rekisteröidyt jäsenyhdistykset:

Etelä-Pohjanmaan Tykistökilta ry

Toimihenkilöt:
Puheenjohtaja **Seppo Rinta-Hois-ka**, Untamonsola 1, 60120 Seinäjoki, mp 044 021 0549, mpt 040 524 4373, sepporh(at)gmail.com. Varapuheenjohtaja **Arvo Hakamaa**, Ruukintie, 60120 Seinäjoki, Kunniaapuheenjohtaja **Antti Vainio**, Siipipyöränkatu 29 B Seinäjoki, Jäsen sihteeri ja rahastonhoitaja **Samuli Niinistö**, Homesojantie 28 B 4, 60800 Ilmajoki, pt ja pk (06) 4246 931, mp 040 7720437, samuli.niinisto(at)gmail.com

Kankaanpään Seudun Tykistökilta ry

KEVÄTKOKOUS
pidetään tiistaina **12.3.2019 klo 18.00**
Kuntoutuskeskus Kankaanpää, Kelan-
kaari 4. Käsitellään sääntöjen mukai-
set asiat.

Alustajana Tykistökoulun johtaja evl **Petri Haataja** aiheesta Tykistön kehitys ja uudet asejärjestelmät sekä Tykistökoulu tänään.
Kahvitarjoilu klo 17.30.
Tervetuloa! Hallitus

Toimihenkilöt:
Puheenjohtaja **Kimmo Tuomi**, Tuomentie 8, 38950 Honkajoki, puh. 040 7403 092, kimmo.f.tuomi(at)gmail.com. Varapuheenjohtaja ja jäsenasiat **Esko Isohannu**, Ratakistonkatu 29 A 2, 33300 Tampere, mp 050 550 9420, esko.isohannu(at)kuntke.fi, Rahastonhoitaja **Jari Anttila**, Katajakatu 4, 38700 Kankaanpää, pk 0400 954 536, jariant(at)gmail.com
Kiltasivut netissä: kankaanpaanseudun-tykistokilta.yhdistysavain.fi

Mittamies- ja Topografikilta ry

Tulevaa toimintaa:

KOKOUSKUTSU
Pidämme killan sääntömääräisen vuosikokouksen lauantaina **30.3.2019 klo 15.00** Porin Raatihuoneella, Hallituskatu 9 a, 28100 Pori. Tilaisuus alkaa lounaalla klo 12.00 ja esitelmällä, jotka ovat yhteisiä Pohjankankaan Tykistökilta ry:n kanssa. Tarkempi ohjelma on erikseen lähetettävän kutsun yhteydessä.
Tervetuloa!

Toimihenkilöt:
Puheenjohtaja **Kalervo Salonen**, Rasi-
nojan tie 7, 29600 Noormarkku, mp 044 7011860, [kalle.salonen\(at\)pori.fi](mailto:kalle.salonen(at)pori.fi)
Varapuheenjohtaja **Kyösti Pyysalo**, Tel-
luksentie 17 B 01480 Vantaa, mp 050 500 3122, [k.pyysalo\(at\)kolumbus.fi](mailto:k.pyysalo(at)kolumbus.fi). Sihteerit **Toivo Vanhanen**, Laurinniityntie 2 a 5, 00440 Helsinki, mp 040-5488605, [toivo_vanhanen\(at\)outlook.com](mailto:toivo_vanhanen(at)outlook.com), Rahastonhoitaja **Mika Aarnio**, Kurkelankatu 8 A 1, 21100 Naantali, mp 040 5108499, [mika.j.aarnio\(at\)gmail.com](mailto:mika.j.aarnio(at)gmail.com)

Mittamies- ja Topografikillan alaosastot:
Helsinki: **Toivo Vanhanen**, Laurinniityntie 2 a 5, 00440 Helsinki, mp 040 5488605, [toivo_vanhanen\(at\)welho.com](mailto:toivo_vanhanen(at)welho.com)
Kankaanpää: **Pertti Pösö**, Piiparinkatu 6, 38700 Kankaanpää, mp 040 5239282, [pertti.poso\(at\)luukku.com](mailto:pertti.poso(at)luukku.com)
Pori: **Olli-Pekka Ihalainen**, Annalantie 1, 28220 Pori, mp.044 7011853, [olli-pekka.ihalainen\(at\)pori.fi](mailto:olli-pekka.ihalainen(at)pori.fi)
Turku: **Juha Kangasniemi**, Kylläisenranta 2, 21620 Kuusisto, mp 041 538 0444, juha.kangasniemi@pp1.inet.fi.
Joukkoyksikkö: Kilta vaalii Mittauspatteriston, Tiedustelupatteriston ja Topografikunnan perinteitä.
Killan kotisivut ovat osoitteessa:
<http://www.mtkilta.fi/>
Muista ilmoittaa voimassa oleva sähköpostiosoitteesi jäsenrekisteriin.

Jäseneksi ilmoittautuminen

Haluan liittyä jäseneksi ..... (kiltaan)

Nimi

Syntymäaika

Arvo tai ammatti

Olen palvellut yllä mainitussa joukko-osastossa

Katuosoite

Postinumero

Postitoimipaikka

Maa

(jos on jokin muu kuin Suomi)

Sähköpostiosoite

Allekirjoitus

Arvoisa lukija!

Jos et vielä saa Tulikomentoja-lehteä kotiisi Sinulla on mahdollisuus päästä lehden vakinaiseen lukijakuntaan, liittymällä johonkin kiltasivuilla mainittuun tykistökiltaan tai -yhdistykseen. Ota yhteys oman joukko-osastosi tai kotipaikkakuntasi lähimmän tykistökillan sihteerin ja lähetä hänelle oheinen ilmoittautumislomake. Näin varmistat mukanaolosi ase-
lajimme uuden lehden lukijakunnassa. Saat kiltasi sihteeriltä tietoja myös muista jäsenyyteen kuuluvista eduista ja tapahtumista.

**Tulikomentoja on tykistö-
kilttojen jäsenlehti eikä sitä voi
tilata erikseen.**

Kunniamerkkien valmistus on tarkkaa käsityötä. Kuvat: Sirkka Ojala.

Vierailuvinkki: Suomen ritarikunnat 100 vuotta -näyttely Kansallisarkistossa

Mikäli matkasi suuntautuu tänä vuonna Helsinkiin, on Kansallisarkistossa esillä upea näyttely, jota ei kannata jättää näkemättä. Näyttely järjestetään Vapaudenristin ritarikunnan ja Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan satavuotisjuhlien kunniaksi. Esillä ovat muun muassa presidentti **Mauno Koiviston** kunniamerkit.

Ritarikuntien synty

Näyttelyssä kuvataan monipuolisen aineiston avulla, miten Suomen ritarikuntalaitos muotoutui vuosina 1918–1919. Kenraali **Gustaf Mannerheimin** rooli Suomen palkitsemisjärjestelmän muotoutumisessa oli ratkaiseva. Vapaussodan aikana maaliskuussa 1918 hallituksen joukkojen

ylipäällikkönä Mannerheim teki aloitteen Vapaudenristien ja Vapaudenmitalien perustamisesta. Vapaussodan jälkeen valtionhoitajana Mannerheim perusti vuonna 1919 Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan, joka vakiinnutti asemansa maailmansotien välisinä rauhan vuosikymmeninä.

Vapaudenristit ja Vapaudenmitalit otettiin uudelleen käyttöön talvisodan sytyttyä vuonna 1939. Niistä tuli koko kansaa yhdistäviä kunniamerkkejä, joilla palkittiin laajasti isänmaan puolesta niin rintamalla kuin kotirintamalla toimineita sotilaita ja siviilejä. Pysyvä Vapaudenristin ritarikunta muodostettiin joulukuussa 1940, jolloin Mannerheimista tuli ritarikun-

nan elinikäinen suurmestari. Vuonna 1940 perustettu Vapaudenristin Mannerheim-risti nousi sotavuosina poikkeuksellisen arvostettuun asemaan.

Suomen Leijonan ritarikunnan perustaminen vuonna 1942 mahdollisti kunniamerkkien helpomman ja tarkemman sovitamisen palkittavan aseman ja ansioiden mukaan. Uuteen ritarikuntaan liitettiin vuonna 1943 vain taiteilijoille ja kirjailijoille annettava Pro Finlandia -mitali, josta on muodostunut yksi Suomen tunnetuimmista kunniamerkeistä.

Valtiollinen palkitseminen elää ajassa

Ritarikunnat ovat sopeuttaneet sekä palkitsemisperusteita että

annettavien kunniamerkkien valikoimaa vastaamaan aikansa yhteiskunnan tarpeita. Viime sotien jälkeen oman erikoisaseman sai kasvattajina ansioituneiden äitien palkitseminen. Vuodesta 1947 alkaen käytännöksi muodostui luovuttaa heille annetut kunniamerkit äitienpäivänä.

Ritarikuntien kunniamerkeillä palkitseminen laajeni ja monipuolistui **Urho Kekkosen** presidenttikauden (1956–1982) aikana. Suomen Valkoisen Ruusun mitaleja annettiin entistä enemmän arjen työssä ansioituneille tavallisille kansalaisille. Kekkonen kaudella alkoi myös tapa huomioida olympiavoittajat erityisellä solkineen annettavalla Suomen Leijonan ritarikunnan kunniamerkillä.

Kunniamerkkien käyttö ja valmistus

Kunniamerkkien käyttöä eri tilaisuuksissa näyttely esittelee havainnollisin pukukokonai-

Valtiollisten ritarikuntien historiaa ja nykyisyyttä esittelevä näyttely on esillä **Kansallisarkistossa 20.12.2019 asti** ja näyttelyyn on vapaa pääsy. Opastuksia ryhmille järjestetään sopimuksen mukaan.

Näyttelyyn järjestetään myös avoimia yleisöopastuksia 20.2., 13.3., 17.4. ja 15.5.2019 ja ne alkavat kello 16.15. Opastukset kestävät noin tunnin. Opastuksille ilmoittaudutaan Kansallisarkiston infopisteellä.

Kansallisarkisto on avoinna ti ja to-pe 10–15 sekä ke 12–18. Osoite: Rauhankatu 17, Helsinki

◀ Ensimmäisten kunniamerkkien suunnittelu 1918. Suomen leijonavaakunassa sivutunnukseksi oleva heraldinen ruusu oli Gallen-Kallelalle läheinen aihe, jota hän oli käyttänyt taiteessaan 1890-luvulta lähtien. Gallen-Kallelan varhaisissa kunniamerkkiluonnoksissa hallitsevana aiheena ollut heraldinen ruusu sijoittui Vapaudenristien keskikuviksi. Vuonna 1918 selitettiin, että Vapaudenristin päällä oleva hakaristi on monien kansojen käyttämä auringon, elämän ja vapauden symboli eli vertauskuva.

▼ Akseli Gallen-Kallelan savukerasian kanteen Haapamäen asemalla 2.2.1918 piirtämä hahmotelma.

suuksin. Suomen ritarikuntien kunniamerkkien arvostus perustuu osaltaan niiden korkeaan kultasepäntaidolliseen ja materiaaliseen laatuun. Suomen korkein kunniamerkki on Suomen Valkoisen Ruusun suurristi ketjuineen, jota tasavallan presidentti kantaa ritarikunnan suurmestarin ominai-

suudessa ja joka annetaan tavallisesti vain ulkomaisille valtiopäämiehille. Näyttelyssä esitellään, miten suurristi ketjuineen valmistetaan yli 400 osasta.

Mauno Koiviston kunniamerkit

Oman erillisen osansa näyttelystä muodostaa edesmenneen

tasavallan presidentti Mauno Koiviston (1923–2017) saamia suomalaisia ja ulkomaisia kunniamerkkejä esittelevä näyttely. Siihen kuuluu useita korkeita ulkomaisia kunniamerkkejä, jotka tullaan kansainvälisesti yleisen käytännön mukaisesti palauttamaan antajamaihinsa näyttelyn päättyttyä. ■

Valtionhoitajana Kenraali Gustaf Mannerheim perusti vuonna 1919 Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan. Mannerheimin muotokuva näyttelyssä.

Vedettävät tykit

Intian armeija on virallisesti ottanut vedettävän M777A2-haupitsin kalustoonsa. Ensimmäiset 3 asetusta on otettu kirjanpitoon. Loput 142 asetusta toimitetaan vuoden 2021 puoliväliin mennessä, ja 7 rykmentin pitäisi olla operatiivisia vuoden 2019 lokakuussa. (Jane's Defence Weekly 21 November 2018)

Ajoneuvotykit

Latvia on ottanut käyttöön viimeisen toimituserän Itävallasta hankittuja M109A5Oe-panssarihaupitseja. Toimitussopimus tehtiin huhtikuussa 2017, joten prosessi oli kokonaisuudessaan nopea. Yhteensä toimitus sisälsi 47 asetusta. Ammunta kyetään aloittamaan minuutissa tulitehtävän saapumisesta. (18.10.2018 <https://defence-blog.com/army/latvia-receives-final-self-propelled-howitzer-from-austria.html>)

M109A5Oe varustettuna Latvian lipulla. Lähde yllä.

Tykistön tulenjohtomenetelmät v. 1918-1945

Panssariprikaatissa 6.-7.4.2019

Kurssin tavoitteena on tutustua kenraali Nenosen 1920-luvun alussa kehittämään ns. liikkuvaan tulenjohtoon, jolla tykistöemme nousi ampumatekniikassa suurvaltojen tasalle tai ohikin.

Kurssin käytyään kurssilaiset tuntevat sini-, tulenjohtokortti-, ja korjausmuunninmenetelmät ja osaavat tulenjohtokortin ja korjausmuuntimen käytön. Kurssi soveltuu vanhoista tulenjohtomenetelmistä kiinnostuneille henkilöille ja mm. RSPSTO 1:n perinnetatterin miehistölle.

Ilmoittaudu 15.3. klo 9 mennessä
osoitteessa: www.mpk.fi

Kurssin hinta 40 euroa

Lisätietoja: Tuomo Aho, 050 3926118
tai rspsto1@gmail.com

Kankaanpään Seudun Tykistökillan vetovastuu Kimmo Tuomelle

Majuri evp ja pitkän, yli kymmenvuotisen uran Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) Satakunnan piiripäällikkönä tehnyt honkajokilainen **Kimmo Tuomi** valittiin yksimielisesti syyskokouksessa killan uudeksi puheenjohtajaksi.

Kiinnostus tykistöön kumpuaa jo lapsuudesta ja isoisäni sotajutuista. Isoisäni **Arvo Tuomi** oli suorittanut varusmiespalveluksen Viipurissa ”Viipurin Raskaassa Tykistössä”. Arvo kuului siihen ikäluokkaan (syntynyt 1901), joka joutui taistelemaan Suomen itsenäisyyden ja vapauden puolesta kolmessa sodassa: vapaus-, talvi- ja jatkosodassa.

Suojeluskuntatoiminta oli ennen talvisotaa Honkajoella aktiivista. Suojeluskunnan päällikkönä toimi pitkään (1918–1940) **Svante Ylikoski**, joka oli Arvo Tuomen setä. Honkajoki ja Kankaanpää oli niin sanottua tykistön rekrytointialuetta. Tykistön miehenä isoisäni osallistui ahkerasti vanhan Honkalan, suojeluskuntatalon, alueella Honkajoen suojeluskunnan järjestämiin tykkisulkeisiin eli ”tyk-

kijumppaan” sekä hevospelein järjestettyihin asemanajoharjoituksiin. 1930-luvun loppupuolella oli koulutustaso jopa niin korkea, että Honkalan tykkikellarissa säilytetyillä kahdella 76 K 02-tykillä suoritettiin kovapanosammuntoja Honkajoella. Saukonmäki oli tuliasema-alueita, ja maalit olivat Lakkikeitaan alueella.

Isäni **Seppo Tuomi** oli innokas sotilaspoika ja suoritti muun muassa ainoana honkajokilaisena sotilaspoikien joukkueenjohtajakurssin. Hän palveli myös tykistössä Riihimäellä tykistön viestissä alipuseerina ja oli muun muassa ensimmäisellä kenttätykistön kesäleirillä Rovajärvellä 1949. Hän oli hyvin tyytyväinen, kun sai kutsun Rovajärven 40-vuotisjuhlaan vuonna 1989. Honkajokilaisen SS-miehen **Heikki Kalliomaan** esityksestä Honkajoen Lions Club hankki ja pystytti johdollani deaktivoitua 76 K 02-tykin sotamuseosta Honkalan eteen muistuttamaan tulevia sukupolvia tykistön perinteestä ja sodan ajasta. Tämä on juuri sitä perinnetyötä, mitä killat tekevät.

Varusmiespalveluksen Tuomi suoritti Porin Prikaatissa ”panssarituhoojana” Panssariintorjuntakompaniassa. Porin Prikaatissa hän toimi myös kahdeksan kuukautta vänrikkinä va-luutnantin virassa, ja sieltä tie johti Kadettikouluun vuonna 1984. Kadettikouluun sa haku tykistöön ja palveluspaikaksi Niinisaloon – molemmat onnistuivat. Hän toimi Tykistöprikaatissa useiden eri perusyksiköiden päällikkönä, joukkoyksikön komentajana sekä Eläinlääkintäkoulun johtajana. Esikuntatehtävissä Tuomi toimi Tykistöprikaatin ensimmäisenä maanpuolustusupseerina (MAPU) ja lopuksi prikaatin koulutuspäällikkönä ja tiedottajana.

Tykistöuralta MPK:n tehtäviin

Urasuunnitelman mukainen seuraava tehtävä olisi ollut Tykistökoulussa opistoupseerikurssin johtaja, mutta toiminta maanpuolustusupseerina oli herättänyt kiinnostuksen vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta (MPK) kohtaan. Kun Satakunnan Maanpuolustuspiirin piiripäällikön

paikka Porissa tuli auki, Tuomi päätti hakea sitä. Kahdestoista hakijasta valinta osui häneen. ”Tein päätöksen, päätin siirtyä reserviin Puolustusvoimien uralta ja tehdä vielä uuden uran MPK:ssa.” Piiripäällikkö toimi suoraan toiminnanjohtajan alaisena tulosvastuullisena johtajana Satakunnassa. Toimipiste sijaitsi Porin torin varrella. Piiripäälliköltä edellytettiin muun muassa poikkeusolojen järjestelyiden tuntemusta eri hallinnon aloilta, kokemusta koulutuksen suunnittelusta ja johtamisesta, erittäin hyvää yhteistyökykyä ja sopeutumista joustaviin työaikoihin sekä kokemusta järjestötyöstä.

MPK-ura oli Tuomen mukaan hyvin mielenkiintoinen, pitkäaikaisin Satakunnassa ja

Kuntonyrkkeily kuuluu vahvasti Kimmo Tuomen harrastuksiin.

Majuri evp Kimmo Tuomi palkittiin ansiokkaasta työstä vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen hyväksi MPK:n kultaisella ansiomitalilla 14.12.2017 Ritarihuoneella Helsingissä.

tuloksekas. ”*Kuusinkertaimme koulutusvolyymin tuona aikana satakuntalaisten MPK:n vapaaehtoistojien, miesten ja naisten kanssa. MPK Satakunta oli useamman vuoden koulutusvolyymitaan, kun subteutetaan maakuntien asukaslukuun, Suomen suurin koulutusyksikkö.*” Vapaaehtoisten johtaminen ja mukaan toimintaan saaminen on taitolaji; heitä ei voi käskää, voi vain pyytää, toivoa, esittää, olla esimerkki, luoda luottamusta, temmata mukaan, palkita. Päätös mukaan lähemisestä on kuitenkin vapaaehtoisen. Kurssit toteutettiin viikonloppuisin ja iltaisin, eli silloin, kun ihmisillä on vapaa-aikaa. Vaikeusastetta nosti tietenkin kilpailu ihmisten vapaa-ajasta, koska tarjontaa on tänä päivänä todella paljon. Tehtävän aikana Tuomi loi hyvät suhteet satakuntalaisten kaupunkien, kuntien, seurakuntien, poliisin ja pelastustoimen johtoon, koska näiden kautta luotiin yhteistoiminnalla erityyppisiä kursseja, esimerkiksi kuntien ja seurakuntien varautumis- ja turvallisuuskursseja. Näitä hankittuja ja hyväksi koettuja taitoja Tuomi kertoo käyttävänsä myös kiltatoiminnassa.

Kimmo Tuomen harrastuksiin kuuluvat kunta- ja

seurakuntapolitiikka, yhdistystoiminta, liikunta ja sotahistoria. Kuntapolitiikassa Tuomi on ollut vuodesta 1996 ja toiminut muun muassa Honkajoen kunnanvaltuuston 1. ja 2. varapuheenjohtajana, 12 vuotta sivistyslautakunnan puheenjohtajana, kahdeksan vuotta Kankaanpään koulutuskuntayhtymän varapuheenjohtajana sekä Honkajoen kirkkovaltuuston puheenjohtajana 12 vuotta. Tuomen johdolla Honkajoen seurakunta liittyi tämän vuoden alusta tuloksekkaiden liitosneuvotteluiden jälkeen Kankaanpään seurakuntaan kappeliseurakunnaksi. Tuomi valittiin syksyn seurakuntavaaleissa Kankaanpään kirkkovaltuustoon ja kirkkoneuvostoon. Toimiessaan kunnallisissa ja yhteiskunnallisissa luottamustehtävissä Tuomi on luonut hyviä suhteita maan poliittisiin ja talouselämän päättäjiin. ”Olen aina ottanut heihin rohkeasti yhteyttä ja saanut heiltä myös tukea asioiden eteenpäin viemisessä”, Tuomi kertoo.

Liikunnassa on painopisteenä kuntonyrkkeily, niin kuin entisellä SM-tason nyrkkeilijällä pitääkin, sekä kuntosaliharjoittelu 5–6 kertaa viikossa. Tuomi on Vapaussodan

Satakunnan perinneyhdistyksen hallituksessa ja Honkajoen osaston puheenjohtaja. Tuomi on lisäksi aktiivi maa- ja metsätalousyrittäjä. Maatila on tällä hetkellä toimiva luomutila. Yksi lapsista on jo suorittanut korkeakoulututkinnon Helsingissä ja on työelämässä. Kaksi lapsista opiskelee vielä Helsingin ja Tampereen yliopistoissa.

Elämme tätä päivää – rakennamme tulevaisuutta

Kankaanpään Seudun Tykistökillalta ry:n tarkoituksena on vaalia Pohjois-Satakunnan merkittäviä tykistöperinteitä ja toimia tykkimiesten aatteellisena maanpuolustushenkeä ylläpitävänä ja lujittavana yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta lähtee sen jäsenistä ja toiminta perustuu vahvasti vapaaehtoisuuteen. Sitoutuminen aktiiviseen toimintaan vie aikaa ja teettää työtä. Jäsenet ovat yhdistyksen tärkein resurssi. Kilta on perustettu 18.2.1964 Kankaanpäässä, joten kuluva vuosi on sen 55. toimintavuosi. Kilta on aselajikilta ja sillä on tällä hetkellä 180 jäsenmaksun maksavaa jäsentä. Kilta kuuluu jäsenyhdistyksenä Pohjan-kankaan Tykistökillaan ja sen tärkein yhteistyökumppani on

Porin Prikaatin Niinisaloon varuskunta. Vuoden 2019 teemana killalla on: *Elämme tätä päivää – rakennamme tulevaisuutta.* Teeman tarkoituksena on vahvistaa kiltalaisten ja kilttojen mukanaoloa vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä. Kevät- ja syyskokouksen lisäksi kuluvan vuoden toiminnan painopistealueina ovat tiedotustoiminnan lisääminen, jäsenhankinnan kehittäminen, ampumaharrastustoiminnan mahdollistaminen edelleen ja tapahtuma-aktiivisuuden lisääminen muun muassa tutustumalla Tykistökoulun ampumaleirille ja mahdollisesti myös Rovajärven ampumaleirille. Perinnevaljakkotoiminta pyritään turvaamaan. Yhteistyötä MPK:n kanssa jatketaan ja tiivistetään yhteistoimintaa muiden alueella toimivien maanpuolustusyhdistysten kanssa. Omaisten- ja kiltapäivään heinäkuussa osallistutaan. Talouden tasapainottaminen on myös agendalla tänä vuonna, Tuomi kertoo.

Kimmo Tuomi valittiin myös samalla Pohjankankaan Tykistökillan varapuheenjohtajaksi.

Perustyskimmiehenä ja Pohjois-Satakuntalaisena Tuomi luottaa vahvasti Kankaanpään Seudun Tykistökillan tulevaisuuteen. ■

Vetovastuu vaihtui Vammalan Seudun Tykistökillassa

TUOMAS RANTALA

Vammalan Seudun Tykistökillalla piti syyskokouksensa perjantaina 2. marraskuuta 2018. Kokouspaikkana oli vakiintuneen perinteen mukaisesti Rautajoen kartano, jossa paikalla olleet kolmisenkymmentä kiltasisarta ja -veljeä saivat nauttia jälleen kerran kartanon isäntäparin – **Matti ja Sirkka Niemen** – vieraanvaraisuudesta. Tykistökillaa ansiokkaasti vuodesta 1995 alkaen luotsannut teollisuusneuvos Matti Niemi luopui puheenjohtajuudesta, ja uudeksi puheenjohtajaksi valittiin filosofian maisteri **Tuomas Rantala**. Syyskokous päätti yksimielisesti kutsua teollisuusneuvos Matti Niemen killan kunnia-puheenjohtajaksi kiitokseksi hänen ainut-

laatuisen merkittävästä toiminnastaan Vammalan Seudun Tykistökillan hyväksi. Kokouksen yhteydessä luovutettiin myös Tykkimiesmitali killan hallituksen pitkäaikaiselle jäsenelle **Pauli Pitkäköskelle**. Lämminhenkisen kokousillan päätti diplomi-insinööri **Erkki Aaltosen** mielenkiintoinen esitelmä, joka käsitteli Tyrvään patteriston sotatietä jatkosodan alkuvaiheessa. ■

► Killan kunniapuheenjohtajaksi kutsuttu teollisuusneuvos Matti Niemi luovutti juhlallisesti puheenjohtajan nuijan uudeksi puheenjohtajaksi valitulle FM Tuomas Rantalalle. Kuva: Pauli Pitkäköske.

Pallokranaatti – räjähtävä ammus vuosisatojen takaa

SAMUEL FABRIN

Museo Militarian perusnäyttely lähtee ajallisesti liikkeelle keskialjalta, jolloin ensimmäiset tykitkin ilmestyivät taistelukentille. Monen kokoisia ja näköisiä tykinkuulia onkin näyttelyn alkuosissa monessa vitriinissä. Umpinaisten kuu-
lien joukossa on myös ontto ammus, jonka kyljessä on reikä – Hämeen linnan vallihaudasta löytnyt pallokranaatti.

Valmistus

Umpinaiset palloammukset olivat sileäputkisten, rihlaamattomien tykkien perusammuksia. Varhaisimpien palloammusten materiaalina käytettiin lyijyä ja kiveä. Pian ammuksia alettiin valaa myös raudasta, ja rautavalun myötä ensimmäisiä räjähtäviä ammuksia, alkeellisia kranaatteja, kokeiltiin jo 1400-luvulla. Alkuvaiheen pallokranaatit kuuluivat kuitenkin vain pienten mörssäreiden ampu-
matarvikevalikoimaan. Valmistusmenetelmien kehittyessä pallokranaatteja alettiin valmistaa myös suuremman tykistön käyttöön, ja etenkin haupitsien kehittymisen myötä 1700-luvulla kranaattien käyttö yleistyi.

Pallokranaatti koostui valemasta pallon muotoisesta kuoresta, ruudista kranaatin sisällä olevassa ontelossa ja yksinkertaisesta sytyttimestä. Kranaatti täytettiin mustaruudilla ammuksen kyljessä olevan reiän kautta. Reikään asetettiin puusta veistetty sytytin eli puutappisytytin. Koska mustaruuti ei kestänyt pitkäaikaista varastointia, ammuksen täyttäminen tehtiin vasta hieman ennen käyttöä. Keskimäärin kevyiden tykkien pallokranaateissa oli ruutia yksi kahdestoistaosa ja raskaiden tykkien kranaateissa yksi kahdeskymmenesosa kuoren painosta. Käytännöt ontelon

täyttämässä ja ruudin määrässä kuitenkin vaihtelivat – kuoren sirpaloitumiseen riitti pienempikin ruutimäärä.

Pallokranaattien kuoriin saatettiin tehdä sytytinaukon lisäksi myös erilliset täyttöaukot. Raskaan ammuksen käsittelyä helpottamaan voitiin sytytinaukon molemmille puolille tehdä pienet ”nostokahvat” – näin on myös Museo Militarian pallokranaatissa. Erityisellä koukulla kahvoista nostamalla ammus saatiin helposti putkeen.

Tulitoimintaa

Pallokranaatteja käytettäessä ammuksen sisällä oleva ruuti oli saatava räjähtämään oikeaan aikaan. Kranaatin kyljen reikään asetetun, ammuksen sisään ulottuvan puutappisytyttimen läpi oli pitkittäissuunnassa porattu reikä, joka täytettiin esimerkiksi kamferilla kyllästetyllä mustaruudilla. Tämän palosuonen lieska pääsi ammuksen räjähdysaineeseen sytyttimen kylkeen veistetyn aukon kautta. Aukon paikka eli paloajan pituus oli määritetty kokeellisesti.

Pallokranaattien kehityksen alkuvaiheessa sytytin sytytettiin hehkuvalla rautatangolla ennen tykin laukaisemista. Menetelmä oli sekä hankala että vaarallinen, ja 1500-luvulta alkaen puutappisytytin syyti tykin laukausemisen yhteydessä putken sisäpinnan ja ammuksen välistä purkautuvasta ohivirtauskaasusta. Toinen ongelma puutappisytyttimien kanssa oli niiden irtaminen kranaatista ammunnan aikana. Ongelma pyrittiin ratkaisemaan tekemällä sytyttimeen ja ammuskuoren aukkoon toisiinsa sopivat kierteet, jotka pitivät sytyttimen aiempaa paremmin paikoillaan.

Pallokranaatin lähdettyä onnistuneesti sytytin syttynee-

Kuva: Sirkka Ojala

nä tykin putken suusta ammuksen toimimiseen vaikutti myös ammuksen hallitsematon pyörimisliike. Pyörimisen seurauksena kranaatti tuli usein maahan sytytin edellä, jolloin sytytin tukahtui eikä räjähdystä tapahtunut. Ongelma pyrittiin ratkaisemaan valamalla pallokranaatit uudella tavalla: sytytinreiän vastapuolen kohdalla kuori jätettiin muuta kuorta paksummaksi. Ajatuksena oli, että ammus lentäisi raskaampi puoli edellä eikä sytytin siis tukahtuisi ammuksen osuessa maahan. Vaikka pian todettiin, että ajatus ei toiminut ja kranaatti tuli edelleen maahan sattumanvaraisesti, uutta epäkeskeisen kuoren tuottavaa valukäytäntöä jatkettiin varsin pitkään.

Käytössä yli 300 vuotta

Pallokranaattien käyttö jatkui 1800-luvun puoliväliin asti, jolloin tykkien yleistynyt rihlauksen myötä ammuksien muuttuivat lieriömuotoisiksi, iskusytyttimillä varustetuiksi kranaateiksi. Myös puutappisytyttimet pienin muutoksin olivat käytössä vielä 1800-luvulla, joskin esimerkiksi eripituisista kupariputkista koostuvia aikasytytinratkaisuja oli pallokranaateille kehitetty. Vaikka palloammukset hävi-

sivätkin 1800-luvun kuluessa tykistön käytöstä, pallokranaatti on jäänyt elämään monissa tykistön tunnuksissa. Liekehtivä ammus, ”suiteva pommi”, on tykistölle ominainen kansainvälisestäkin tunnettu tunnus, joka on tuttu esimerkiksi suomalaisenkin tykkimiehen koulutushaaramerkistä.

Museo Militariassa oleva pallokranaatti ajoittuu 1700-luvun loppuun tai 1800-luvun alkuun. Se löytyi kesällä 2013 Museoviraston tekemän Hämeen linnan vallihaudan rakenteiden inventoinnin ja mittausdokumentoinnin yhteydessä. Kyseessä ei ole räjähtämättä jäänyt suutari, sillä jäänteitä sytyttimestä tai ruudista ammuksen sisällä ei ollut. Miten lienee pääsyt aikanaan vierimään linnan vallihautaan myöhemmin löydettäväksi?

Lähteitä

Jyri Paulabarju: *Vanhat tykit. Rautaruukusta Helvigiin. Tutkimus suustaladattavista sileäputkisista tykeistä. Sotamuseo 1/92. Lappeenranta 1992.*
Unto Partanen: *Tykistö museon 78 tykkiä. Tykkimiehet ry. 1998.*
Suomen Puolustusvoimien joukko-osastoperinteet. *Sotamuseon julkaisuja 1/2008.*

MUSEO MILITARIA

KAARLO KIVEKÄS

- KOLMEN ARMEIJAN KENRAALI 1866-1940

MUSEO MILITARIA, HÄMEENLINNA
22.2.2019-29.3.2020

Vanhankaupunginkatu 19, Hämeenlinna
Puh. 040 4507479, asiakaspalvelu@museomilitaria.fi
www.museomilitaria.fi

RAVINTOLA SEISKA

Avoimna ark. 9-15, muulloin tilauksesta

Lounas noutopöydästä arkisin klo 11-14

Kokoukset ja koulutuspäivät sujuvasti:

- useita kokouskabinetteja
- peruskokoustekniikka
- tilava saunaosasto ja ruokailutila soveltuu myös kokouskäyttöön

Perhejuhlat helposti, kysy tarjous.

Tarjoamme kaikille killoille ja kiltalaisille mahdollisuuden lounas- ja tilausruokailuun päivän hintaan.

A-oikeudet. Ota yhteyttä.

RAVINTOLA SEISKA

Suomen kasarmi 7
13100 Hämeenlinna

Puh: 03 67 43 433 tai 040 451 5229

www.kerhoravintolaseiska.fi

S-posti: ravintola@kerhoravintolaseiska.fi

Merkkipäiviä

Muun muassa seuraavat tykki- ja heitinmiehet sekä kiltaveljet ja kiltasisaret eri puolilta maata viettävät merkkipäiviään maaliskuu- kesäkuussa 2019.

4.3.	Syvänperä Jouni	Toivakka	80 v
6.3.	Kiviharju Jouko	Niinisalo	60 v
6.3.	Koljonen Veli	Keuruu	60 v
8.3.	Laaksonen Hannu	Järvenpää	50 v
12.3.	Hänninen Hannu-Pekka	Turku	60 v
14.3.	Tynkkynen Pekka	Kouvola	60 v
16.3.	Hakalahti Timo	Helsinki	50 v
17.3.	Hannukkala Lauri	Katinala	95 v
17.3.	Virolainen Ahti	Hamina	80 v
18.3.	Kuusisto Reijo	Espoo	85 v
18.3.	Luomanen Esko	Karviankylä	70 v
18.3.	Mäkipää Esko	Sastamala	70 v
25.3.	Puustinen Markku	Mikkeli	50 v
25.3.	Reenpää Olli	Helsinki	85 v
26.3.	Grönroos Jussi	Anjalankoski	60 v
26.3.	Markkula Veikko	Ikaalinen	75 v
28.3.	Seppälä Seppo	Ikaalinen	75 v
29.3.	Setälä Kari	Mikkeli	95 v
30.3.	Hulkkonen Heikki	Helsinki	70 v
30.3.	Jahkonen Antti	Hämeenlinna	94 v
31.3.	Holma Aaro	Kankaanpää	95 v
1.4.	Koli Orvo	Lappeenranta	90 v
1.4.	Koskimies Jaakko	Espoo	85 v
1.4.	Kosonen Risto	Kouvola	60 v
6.4.	Luukkainen Tapio	Kankaanpää	60 v
9.4.	Erkkilä Elja-Pekka	Tampere	70 v
10.4.	Toivonen Hannu	Sastamala	70 v
11.4.	Mikkola Pasi	Sodankylä	50 v
11.4.	Tuomi Kimmo	Honkajoki	60 v
11.4.	Tuominen Tauno	Mäntyharju	70 v
16.4.	Inki Tauno	Lappeenranta	90 v
16.4.	Vettenranta Elina	Kankaanpää	75 v
18.4.	Kangasniemi Juha	Kaarina	50 v
18.4.	Leino Timo	Ahvio	50 v
20.4.	Pusa Raul	Masku	50 v
21.4.	Termala Pekka	Kankaanpää	80 v
23.4.	Laakkonen Tommi	Askola	50 v
23.4.	Mäkinen Markku	Pori	70 v
23.4.	Salminen Matti	Helsinki	70 v
24.4.	Kisko Kari	Oulu	70 v
24.4.	Muurikka Markku	Mikkeli	70 v
24.4.	Pajunoja Hilka	Sastamala	80 v
25.4.	Holmroos Jorma	Riihimäki	75 v
25.4.	Korkeamäki Oiva	Oulu	75 v
28.4.	Dahlman Juha	Hämeenlinna	60 v
30.4.	Jokinen Juha	Kankaanpää	60 v
3.5.	Vuorisalo Eino	Pomarkku	70 v
5.5.	Kurunmäki Kari	Kankaanpää	50 v
6.5.	Simanainen Markku	Tampere	70 v
7.5.	Asplund Ingmar	Ekenäs	75 v
11.5.	Hietikko Olavi	Kankaanpää	95 v
11.5.	Tanskanen Pentti	Hurskaala	60 v
12.5.	Jaakkola Jouko		75 v
13.5.	Lakkisto Jarkko	Merikarvia	50 v
15.5.	Valgamaa Eero	Hämeenlinna	75 v
16.5.	Piira Jari	Ristiina	60 v
17.5.	Liukkonen Eino	Mikkeli	95 v
22.5.	Tiilikainen Pekka	Mäntyharju	70 v
25.5.	Jorma Pentti	Oulu	75 v
27.5.	Hautaniemi Markku	Sodankylä	60 v
27.5.	Silvola Keijo	Siikainen	70 v
29.5.	Halonon Jukka	Sotkamo	50 v
7.6.	Miettinen Markku	Vantaa	50 v
9.6.	Heikinheimo Yrjänä	Hämeenlinna	97 v
10.6.	Heikkinen Asko	Keitele	50 v
14.6.	Komonen Pekka	Kangasniemi	75 v
17.6.	Jukkara Jari	Savitaipale	50 v
17.6.	Viertola Markku	Pori	70 v
19.6.	Laitinen Jorma	Mikkeli	75 v
22.6.	Rantala Hannu	Janakkala	70 v
23.6.	Kauppinen Ilpo	Kajaani	50 v
23.6.	Vertanen Antti-Jussi	Kuusankoski	50 v
23.6.	Mäkinen Antti	Iittala	70 v
26.6.	Rättö Antero	Hämeenlinna	75 v
28.6.	Yli-Sipilä Esa	Ulvila	60 v
29.6.	Kinnunen Pekka	Tampere	60 v

Tulikomentaja onnittelee merkkipäiviään viettäviä.

Mikäli et halua, että merkkipäiväsi julkaistaan Tulikomennoissa, ilmoita asiasta ennen seuraavaa aineistopäivää 24.5.2019 oman kiltasi sihteerille, jolta tiedot merkkipäiväluetteloon tulevat. Mikäli taas merkkipäiväsi puuttuu luettelosta, se voi johtua siitä, että tieto tai syntymäaikasi puuttuu kiltasi jäsenrekisteristä tai että kiltasi ei ole lähettänyt vuoden 2019 merkkipäiväluetteloa lehden toimitukselle.

Barbara-illan sanomaa: Yhteinen arvopohja vankistaa perinnetyötä

MATTI LATVALA

Etelä-Pohjanmaan tykistökiilta kutsui Aallon Patteriston perinnetoiminnan jäseniä Barbaran päivän merkeissä Ilmajoen Varikolle. Vierailevaksi alustajaksi saatiin myös aktiivireserviläinen Pirkanmaan maakuntakomppaniasta. Teemaksi nousi perinneyhteistyö.

Maanpuolustusasiaa ja perinteitä ylläpitävillä vapaaehtoisilla yhdistyksillä on yhteinen arvopohja. Toimintaa rajoittaa usein varojen niukkuus, vaikka suurista rahoista ei olekaan yleensä kysymys. Intoa on sitäkin enemmän. Aktiivit ovat pääasiassa seniori-ikäisiä reserviläisjärjestöjen koulimia henkilöitä, joilla on kiinnostusta omalla osaamisellaan antaa panoksensa toimintaan. Olisiko heidän luomallaan yhteistyöverkostolla vielä käyttämättömiä voimavaroja?

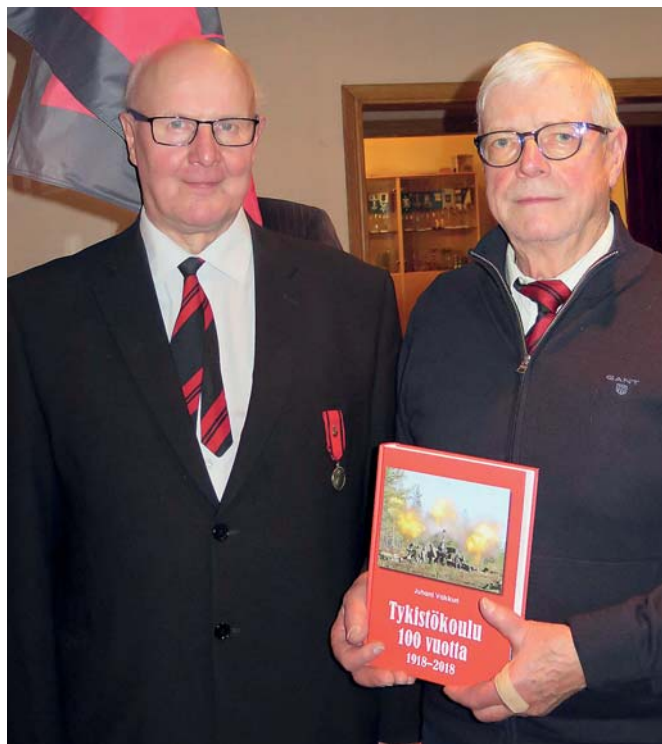
Tykkimiehet pitävät yhtä

Etelä-Pohjanmaalla tykistöperinne on vahvalla pohjalla. Maakunnallinen tykistökiilta osallistuu aktiivisesti valtakunnallisiin kenttätykistön tapahtumiin sekä perinnetoiminnassa että kertausharjoituksissa. Killan puheenjohtaja **Seppo Rinta-Hoiska** esitteli toiminnasta esimerkiksi seuraavia tapahtumia, joissa on ollut killan edustus:

-Suomen kenttätykistön ja Tykistökoulun 100-vuotisjuhla Santahaminassa, vierailu seitsemän miehen voimin Aallon patteriston perinnetoimikunnan aktiivijäsenen Mikko Kärjen maatilalla Lempäälässä, kymmenen kiltaveljen vierailu Rovajärven tykistöleirillä ja Niiniallossa omaisten päivän järjestelytehtävissä. Kaikki tietenkin omakustanteisesti.

Luottamus- ja järjestelytehtäviin pitää löytyä aina innostuneita tekijöitä. Killan pitkäaikaisen aktiivisen sihteerin **Aki Kinnusen** sairastuminen ja menehtyminen tuntui heti toiminnassa. Akia muistettiin omistamalla hänen muistolleen hiljainen hetki. Hänen paikkaansa on vaikea täyttää.

Tykistökillan välttämättömät toimistokulut katetaan vaatimattomilla jäsenmaksuilla, vaikka varsinainen toiminta matkoineen tapahtuu osallistujien omilla kustannuksilla. Monet killan jäsenistä osallistuvat esimerkiksi Aallon patteriston

Tykistökillan puheenjohtaja Seppo Rinta-Hoiska ja Aallon patteriston perinnetoimikunnan puheenjohtaja Pentti Alanko pitivät yhdistysten yhteistoimintaa luontevana.

perinnetoimikunnan järjestämiin tapahtumiin, joka asia on kaikille eduksi ja suositeltavaa jo kulujenkin tasaamiseksi. Jäsenet hyötyvät siitä eniten.

Yhteistoimintaa yli aselaji- ja maakuntarajojen

Ilmajokelaistaustaisen Aallon patteriston perinnetoimikunnan jokavuotiset opintomatkat kiinnostavat kaikkia, jotka arvostavat perinnetyötä aselajista riippumatta. Isien taistelupaikat Kannaksella on käyty matkojen ja teemojen muodossa läpi useaan kertaan. Yleissivistävään sotahistoriaan on pa-

neuduttu pätevien asiantuntijoiden opastuksella Karjalan lisäksi muillakin rintamilla.

Vuosien mittaan syvällistä tuntemusta on saatu kenraali **Pentti Lehtimäen** ja eversti **Sampo Ahdon** ammattimaisella tierämyksellä ja tunteella. Kohteita ovat olleet muun muassa Pietari, Novgorod, Viro, Latvia, Viena, Muurmansk ja Puola. Matkat ovat laajentaneet "aaltolaisten" näkemystä niin vapaussotaamme kuin maailmansotiinkin. Perinnetoimikunnan nykyinen puheenjohtaja **Pentti Alanko** kuvailee toimintaa seuraavasti:

Jari Ahonen esitteli yhteistapaamisessa pöydällisen Tampellan krh-kalustoa aaltolaisille aktiiveille.

Tykkimiehet saivat krh-kalustosta kalustoväppelin havaintoesityksen. Taustalla tarkkaavaisina aaltolaisia Pentti Alanko, Simo Järvi ja Asko Heikkilä.

Kenraaliluutnantti Kaarlo Kivekkäästä näyttely museon Tykkihalliin

SAMUEL FABRIN

-Joukkomme koostuu lähinnä Aallon patteristossa taistelleiden isien jälkipolvien edustajista. Toimintaan on lähinnä opintomatkojen ansiosta tullut mukaan myös muita sotahistoriasta kiinnostuneita toisilta paikkakunnilta, maakunnista ja eri aselajeissa palvelleita. Kuudenkymmenen hengen retkibussit ovat yleensä täyttyneet ilmoittautumisjärjestyksessä jo kuukausia ennen matka-ajankohtaa. Kaikki ovat tervetulleita, matkoilla viihtyneitä ja sen annista sivistyneitä. Monet heistä ovat samalla Tykkimieskillan jäseniä, mikä asia yhdistää. Keväällä menemme matkalle teemalla: "VIRO 100". Paikat on jo buukattu täyteen.

Verkostoyhteistyötä myös Pirkanmaalle

Sekä Etelä-Pohjanmaan tykkistökillan että Aallon patteriston perinnetoimikunnan puheenjohtajat Seppo Rinta-Hoiska että Pentti Alanko pitävät yhteistyötä järkevänä, antoisana, taloudellisena ja toteuttamiskelpoisena. Verkostot vain yhteen ja toimeksi.

Muutama vuosi sitten "aaltolaisten" toimintaan aktiiviksi liittyi opintomatkojen kautta myös reservinkapteeni **Mikko Kärki** Lempäälästä. Mikon isä oli aikoinaan toiminut patteripäällikkönä Aallon patteristossa. Sitä kautta kiinnostus perinneyöhön syntyi. Mikko veti mukanaan myös eräitä muita kavereitaan Pirkanmaalta.

Tykkimiesten Barbara-iltaan Ilmajoelle saatiin alustajaksi Mikon aloitteesta Pirkanmaan maakuntakomppaniasta myös "korohoron" mies ja kalustoasiantuntija, reservinvääpeli **Jari Ahonen**. Hän esitteli mukanaan tuomiaan Tampellan krh-ampumatarvikkeita, joita vääpelillä oli autonperä täynnä. Kranaatti kerrallaan Jari kertoi kunkin kranaatin ominaisuudet naapuriaselajin edustajille.

Illan teemat herättivät vilkasta keskustelua ja kysymyksiä. Vastaavaa yhteistyötä päätettiin jatkaa soveltuvilta osin. ■

Museo Militariassa avataan helmikuussa 2019 vaihtuva näyttely *Kaarlo Kivekäs – Kolmen armeijan kenraali 1866–1940*. Haminan kadettikoulusta vuonna 1890 valmistuneen Kivekkään pitkä ja monivaiheinen sotilasura alkoi Venäjän hallitsemman Keski-Aasian Turkestanin eristyneissä oloissa, joissa Kivekäs palveli vuoristotykitössä 20 vuoden ajan. Tykkistöupseerien ampumakoulun jälkeen palvelus jatkui kenttätykkistörykmentin komentajana nykyisen Puolan alueella Suwalkissa sekä Venäjän Kaukoidässä Vladivostokissa. Ensimmäisen maailmansodan Itävallan vastaisella rintamalla Kivekäs ansaitsi urhoollisuudesta Pyhän Yrjön miekan. Venäjän vallankumouksen jälkimainingeissa Kivekäs oli myös Ukrainan armeijan palveluksessa syksystä 1917 kevääseen 1918. Kotimaahan

Suomen armeijan kenraalimajuri Kivekäs kesällä 1918.
Kuvat: Jarmo Loikkanen

Kivekäs pääsi palaamaan vasta kesällä 1918.

Itsenäisessä Suomessa armeijan alkuvuosina Kivekäs osallistui niin rannikkopuolustuksen, kenttätykkistön kuin ilmatorjunnankin kehittämi-

seen. Vuosina 1919–1920 Kivekäs toimi tykkistön tarkastajana ja kesän 1919 presidentinvaalin aikaan myös armeijan vt. ylipäällikkönä pitäen tiukasti kiinni siitä, että armeija ei sekaannu politiikkaan. 1920-luvulla Kivekäs johdatti rannikkopuolustuksen kehittämistyötä, kunnes joutui vuosikymmenen puolivälissä väistymään vaatimattomampiin tehtäviin. Taustalla olivat jääkäriupseerien ja Venäjän keisarillisessa armeijassa palvelleiden upseerien väliset ristiriidat, ja Venäjällä palvelleita upseereita joutui jopa eroamaan. Kivekkään ansiot itsenäisyyden alkuvuosilta ovatkin jääneet usein unohduksiin.

Talvisodan sytyttyä Kivekäs joutui jättämään eläkevuosiensa kodin Terijoella. Valkeassa syntynyt mutta koulunsa ennen sotilasuralle lähtöä Hämeenlinnassa käynyt Kivekäs kuoli poikavuosiensa koulukaupungissa ennen sodan päättymistä 19.2.1940. Hänet on haudattu Hämeenlinnaan Ahveniston hautausmaalle.

Museo Militarian Tykkihalliin avattava näyttely esittelee kenraaliluutnantti Kivekkään vaiheikasta elämää esineiden, kuvien, tekstien, filmien ja äänen kautta. Poikilo-museon kanssa yhteistyössä tuotettu näyttely siirtyy Hämeenlinnaan Kouvolasta. ■

Kenraaliluutnantti Kivekäs eläkevuosinaan Terijoella.

MUSEO MILITARIA

22.2.2019–
31.3.2020

**Kaarlo Kivekäs –
Kolmen armeijan
kenraali 1866–1940**

Kirjoittaja kertoo Suomessa ja maailmalla vaikuttaneista sotilaista, jotka olivat myös tykkimiehiä. Otsikkoteksti on sikäli harhaanjohtava, että kukaan herroista ei oikeasti ole tuntematon. Useimmat ovat päinvastoin kansallisesti tai kansainvälisesti hyvinkin tunnettuja. Tuntematonta on ainoastaan heidän toimintansa tykistössä, joka lähes kaikilla tapahtui nuorena upseerina uran alkuvaiheissa ennen yleisjohtajan tehtäviä. Jotkut harvat taas muistetaan ansioista, jotka eivät lainkaan liity heidän tykkimieshistoriaansa.

Myös lukijat voivat tehdä ehdotuksia päätoimittajalle, jos sopivia henkilöitä on tiedossa!

Wilhelm von Schwerin (1792–1808)

ARTO OJANEN

Nyt esiteltävä tykkimies ei ehtinyt lyhyen elämänsä aikana saavuttaa ansioita muilta elämänaloilta. Eikä hän ole ainakaan vanhempien lukijoiden joukossa erityisen tuntematonkaan. Tämän nuoren sotilaan elämäntarina on kuitenkin poikkeuksellinen ja siis esittelemisen arvoinen.

*”Tykit paukkuivat, ensi taisteluun Schwerin kävi nyt.
Rivit pirstotut väistyi jo, hänpä se vaan ei väistynyt.
Oli hälle patteri kun kotilies,
sen tulta kuin viisi hän hoitaa ties,
kasakoit’ tuli parvi, hän niiltä jo parran poltti kun mies.”*

Näin kirjoitti kansallisrunoilija **Johan Ludvig Runeberg** (suomennos Paavo Cajander) Vänerin Stoolin tarinoiden toisessa osassa 15-vuotiaana kaatuneesta tykkimies **Wilhelm von Schwerinistä**. Hän syntyi 2.12.1792 Erstavikin tilalla lähellä Tukholmaa. Vanhemmat olivat Salan rovasti valtiopäivämies kreivi **Fredrik Bogislaus von Schwerin** ja kauneudesta tunnettu virkamiehen tytär **Lovisa af Peterseus**.

Wilhelm oli luonteeltaan iloinen ja reipas. Hän oli erittäin älykäs oppien lukemaan ja kirjoittamaan hyvin nuorena. Mieliaine oli historia, etenkin sotahistoria. Sotilaan ammatti oli luonnollinen valinta, sillä sukuun kuuluivat muun muassa Pommerin sodassa kaatunut marsalkka **Kurt von Schwerin** sekä Kustaan sotaan kapteenina osallistunut eversti **Adolf von Schwerin**. Myös kaksi vuotta vanhempi **Filip**-veli oli sotilas, joka palkittiin vuosien 1808–1809 sodassa kunniamitalein.

Sodan puhjettua helmikuussa 1808 alkoivat kaikki sotakoulujen nuoret elätellä toiveita mukaan pääsystä, sillä upseereita tarvittiin tappioita korvaamaan. 15-vuotias lapsisotilas olisi nykyään kauhustus ja kansainvälisin sopimuksin kiel-

letty. Viime sodissammekaan sotilaspoikia ei enää päästetty etulinjaan, vaikka sekä kenttätykistössä että ilmatorjunnassa toimi lyhyen aikaa nuorten miehittämiä tykkipattereita. Runsaat kaksisataa vuotta sitten oli toisin. Aatelissäädyn poikalapset kasvatettiin palvelemaan kuningasta joko sotilaina tai virkamiehinä.

Seuraavana kesänä kuningas **Kustaa IV Aadolf** antoi määräyksen, jonka mukaan parhaiten edistyneet kadetit päättävät opintonsa välittömästi ja heidät komennetaan taistelujoukkoihin aliluutnantteiksi ylennettyinä. Näin von Schwerin pääsi mukaan kenraali **von Vegesackin** osastoon, joka nousi maihin 18.8.1808 Kristiinankaupungissa. Nuori aliluutnantti toimi kahden 6-naulaisen tykin, siis jaoksen, johtajana.

3000 miehen vahvuinen ruotsalaisjoukko kohtasi venäläiset Lapväärtissä ja onnistui lyömään vastustajansa. Tähän taisteluun ei von Schwerin vielä päässyt mukaan, mutta hänen jaoksensa jäi 500 miehen jälkijoukon kanssa Ömossan kylään, joka nykyisin kuuluu Kristiinankaupunkiin. Pääjoukko palasi Lapväärtiin. Von Schwerin joutui jaoksineen odottamaan ilman vaihtoa pe-

räti yhdeksän vuorokauden ajan kunnes venäläiset hyökkäsivät moninkertaisella ylivoimalla. Mutta juuri kun olisi tarvittu tykistön tukea, huomasi von Schwerin, että hänen tykkimiehensä menettivät hermonsa ja pakenivat. Johtajan on aina hallittava alaiensa tehtävät, ja niin osasi von Schwerinkin. Hän suuntasi, latasi ja laukaisi tykin tehden yksin koko tykkiryhmän työn. Hyökkäys tyrehtyi ja von Schwerin lähti vähemmän miellyttävään tehtävään etsimään karanneita miehiään. He löytyivät ja palasivat aseisiin häpeissään von Schwerinin moitittua sotilaitaan pelkuruudesta.

Venäläiset hyökkäsivät uudelleen ja miehiä kaatui paljon molemmilta osapuolilta. Kasakat hyökkäsivät tykkejä kohden monta kertaa, mutta heidät torjuttiin tarkalla tullella. Sitten ylivoimainen vihollinen lähti kiertämään ruotsalaisten taakse. Nyt oli lähde-tävä perääntymään. Viidentoista kilometrin päässä saatiin apuvoimia ja pysähdyttiin aseisiin. Täällä taistelua johtanut everstiluutnantti **Dufva** kiitti nuorta aliluutnanttia osoitetusta rohkeudesta ja tarkasta tykkitulesta. Ilman hänen johtamistaitoaan ja päättävyyttään olisi Ömossan taiste-

lu muodostunut ruotsalaisille tuhoisaksi.

Koko sotaretkeä Suomessa johtanut kenraali **Carl Adlercreutz** päätti asettua vielä keran lujaan vastarintaan Oravissa 14.9.1808. Von Schwerin jaoksineen määrättiin jälleen etujoukon mukaan taistelulentä halki kulkevalla tiellä olevan sillan taakse. Kirjeessään hän kertoo:

”Jouduimme pisimpään ja verisimpään tappeluun joka tässä sodassa on tapeltu. Se keski aamun kello kuudesta aina kello yhteentoista illalla. Haavoituin päivällä ja minut piti kantaa pois mutta olimme saaroksissa. Kokosin voimani, nousin tykkihevosen selkään koska omani oli ammuttu. Huusin: toverit seurakaa minua. Raivasin tiemme vihollisten keskeltä turvaan mutta monet miehistäni pistettiin pistimillä kuoliaiksi. Kenraalit Adlercreutz ja von Vegesack kiittivät minua lämpimästi.”

Haava ei ollut vakava mutta myöhemmin von Schwerin haavoittui vielä toistamiseen, ja häntä kuljetettiin venäläisten edessä perääntyvien joukkojen mukana kohti pohjoista. Perheen hyvä ystävä kenraali **Aminoff** ehti jo kirjoittaa kotiin von Schwerinin isälle pojan voivan haavoittumisestaan

huolimatta hyvin. Sisämajoituksessa nuori aliluutnantti olisi ehkä voinut tervehtyäkin, mutta kylmässä syysässä vietetyt päivät kärryjen kyydissä nostivat kovan kuumeen. Hänet ajateltiin jättää Kaarlelan pappilaan perässä seuraavien venäläisten huolehdittavaksi, mutta nuoren sotilaan hartain toive oli, ettei häntä jätettäisi venäläisten käsiin.

Kalajoelle saavuttaessa sairastui von Schwerin haava-kuumeeseen. Hänelle järjestettiin pieni huone Matturaisen talossa Kalajoen kirkonkylässä. Mitään hoitokeinoja ei sen ajan lääketiede tuntenut ja von Schwerin nukahti ikuisen uneen 27.9.1808. Wilhelmin viimeisistä hetkistä kirjoitti sairavuoteen äärellä valvonut ystävä luutnantti von **Kothen** hänen isälleen:

"Hänen viimeiset sanansa minulle olivat: Sano terveisiä isälle ja äidille, kiitä heitä kaikesta hyvästä ja kiitä kennaali Aminoffia hänen hyväntahtoisuudestaan."

Kirjeessä pahoittelee von Kothen, ettei näissä oloissa voitu järjestää hautajaisia sotilallisin kunnianosoituksin vaan von Schwerin käärittiin haavaatteisiin ja kahdeksan rakuunaa kantoi hänet hautaan. Wilhelmin pieni hopeinen taskukello annettiin hänen toiveensa mukaisesti kuolinvuoteella hoivanneelle sairaanhoitajalle.

Sodat ovat aina politiikkaa ja surkeasti sujuneen sotaretkien jälkeen yritettiin Ruotsissa häpeällisestä sodasta ja Suomen menettämisestä löytää edes jotain sankarillista. Nuoresta tykistöluutnantista tehtiin esikuva maan nuorisolle. Sotilaspoikaikäisestä sankarista kerrottiin ihailevia tarinoita ja runoilija **Ertik Gustav Geijer** laati hänestä romanttisen sankarihanteen mukaisen runon. Lähellä hovia oleva taidemaalari teki Wilhelmin kuolemasta kuvitteellisen maalauksen, jossa hän jättää viimeistä kertaa hyvästejä sodasta selvinneelle Filipp-veljelleen.

Suomessa Wilhelm von Schwerinin maine vakiintui vasta Vänerikki Stoolin tarinoiden ensimmäisen osan ilmes-

tyttyä vuonna 1848. Runeberg kirjoitti sen runot ruotsalaisia sodanjohdajia kritisoiviksi ja venäläisiä arvostaviksi. Toisessa vuonna 1860 ilmestyneessä osassa hän sai vaikutteita Krimin sodasta sekä ajan skandinaavisesta suuntauksesta. Siten Runeberg halusi korostaa myös ruotsalaisten osuutta. Runosta tuli hyvin suosittu ja sen sanoma muovasi nuorisomme aatemaailmaa sukupolvien ajan. Taiteilijat **Helene Schjerfbeck** sekä **Albert Edelfelt** laativat myös maalaukset hänen kuolemastaan.

Pohjanmaalla ei Wilhelm von Schweriniä ole missään vaiheessa unohdettu. Alkuperäinen hautapaikka oli jäänyt vuonna 1879 valmistuneen kirkon alle, mutta hänen muistokseen pystytettiin vuonna 1903 mustasta Oulun graniitista valmistettu hautakivi. Hautamuistomerkillä haluttiin mahdollisesti myös ärsyttää venäläisiä, olihan parhaillaan menossa sortovuodet. Aikakirjoihin on jäänyt, että hänen kuolemansa 150-vuotismuistolle laski 27.9.1958 Suomen tykistön puolesta seppeleen silloinen tykistön tarkastaja kenraaliluutnantti **Elof Roschier**.

Kalajoen seurakunnasta kerrottiin Tulikomentoja-lehdelle, että nuoren sotilaan muistoa vietettiin näkyvästi myös vuonna 2008, jolloin oli kulunut 200 vuotta tapahtumista. Kirkkojuhlan jälkeen laskettiin seppeleet haudalle. Joukossa ei tietävästi kuitenkaan ollut enää tykistön muistoseppelettä. Tiedusteluja viimeisen leposijan sijainnista kuitenkin tulee seurakuntaan jatkuvasti ja karu sotilaan hauta saa koristeekseen uusia kukkia tai kynttilöitä. Nuoren lapsisotilaan urtekoja muistelevien kansalaisten joukossa on epäilemättä myös historiaa tuntevia tykkimiehiä.

Lähteet:

*J.L. Runeberg, Vänerikki Stoolin tarinat osa II
Tykkimies 1958
Risto Marjomaa SKS Suomen kansallisbibliografia verkkolehti Kalajokilehti*

TYKKIMIEHEN KYMPPI

Kysymykset laati
Ilkka Vahtokari.

- Milloin ensimmäinen tykki, joka pystytään asiakirjaan perustuen todentamaan, saapui Suomeen?**
a) 1354 b) 1434 c) 1521
- Milloin rihloja alettiin käyttää myös tykin putkessa?**
a) 1690-luvulla b) 1770-luvulla c) 1840-luvulla
- Missä tehtävässä Väinö Valve toimi Tampereen valtauksessa keväällä 1918?**
a) Tulipatterin päällikkönä b) Tulenjohtoupseerina c) Joukkueenjohtajana
- Minkä muun maan tykistössä käytettiin suuntainlaitteessa jo 1920-luvulla 6000-jakoista piirua kuin Suomessa?** a) Saksassa b) Ruotsissa c) Venäjällä
- Vuonna 1910 Vilho Nenonen työskenteli Pietarin lähellä sijaitsevassa tykistön pääpolygonissa (Koeampumalaitos). Minkä hän sai ensimmäiseksi työtehtäväkseen?**
a) Ampumataulukoiden laatimisen
b) Ruutien ominaisuuksien tutkimisen
c) Ammunnan hajontaan liittyvien syiden selvittämisen
- Kuka toimi Tykistökoulun johtajana, kun se sijaitsi Tampereella 7.4.1918- 13.5.1918**
a) MAJ Joseph Schleuker b) EVL Lauri Malmberg
c) MAJ Adolf Hamilton
- Tykistö harjoitteli ja piti pitkiä ampumaleirejä Perkjärvellä vuodesta 1920 alkaen. Milloin pidettiin viimeisen leirin viimeinen leirihartaus, joka päättyi mahtavaan ukonilmaan?**
a) 7.7.1932 b) 15.7.1935 c) 7.8.1939
- Minä vuonna jatkettiin Suomen ja Neuvostoliiton välistä hyökkäämättömyyssopimusta, jonka piti jatkua vuoden 1945 loppuun asti?**
a) 1934 b) 1936 c) 1938
- Kuinka monta hevosta kuului kenttätykistörykmentin organisaatioon talvella 1939?**
a) 826 b) 978 c) 1164
- Tali-lhantalan taisteluihin kesällä 1944 Neuvostoliitolla oli asettaa 60–70 patteristoa. Kuinka monta patteristoa oli vahvennetun 18. Divisioonan tukena Tali-lhantalan torjuntataisteluissa?**
a) 9 b) 12 c) 22

Vastaukset: 1b 2c 3b 4c 5a 6c 7a 8c 9c 10a

TULIKOMENTOJA-LEHDEN MATERIAALIEN TOIMITUSOSOITTEET:

Materiaalit kiltasivustolle:
kiltasivut.tulikomentoja@gmail.com

Lehden aineistomateriaali:
toimitus.tulikomentoja@gmail.com

Lehden postitusrekisteri:
pv.ahonen@outlook.com

Tulikomentoja-lehden tiedot ja lehden verkkoversiot löytyvät osoitteesta: www.tykkimiehet.fi

TULIKOMENTOJA ILMESTYY VUONNA 2019

N:o	Aineistopv	Ilmestyy
1	17.1.2019	19.2.2019 (viikko 8)
2	24.5.2019	28.6.2019 (viikko 26)
3	18.8.2019	19.9.2019 (viikko 38)
4	28.10.2019	4.12.2019 (viikko 49)

Killan jäseniä ryhmäkuvassa 4.6.2018 Kuva: Ari Vuolteenaho.

Vuoden 1918 muistojuhlat Oulussa

Oululaiset perinneyhdistykset ja maanpuolustusjärjestöt järjestivät kolme eri tapahtumaa vuoden 1918 muistoksi. Järjestäjiin kuuluivat muun muassa JP 27 Perinneyhdistyksen Oulun osasto, Pohjois-Pohjanmaan Vapaussodan Perinneyhdistys, Pohjan Jääkärikilta, Pohjois-Suomen Tykkimieskilta ja Reserviläisjärjestöt.

Tykkimieskilta otti ”varaslähdön” ja ampui perinteiseen tapaan ensimmäisen kerran kymmenen kunnialaukausta Linnansaareissa 100-vuotiaan isänmaamme, sotiemme

veteraanien ja sankarivainajien kunniaksi 6. joulukuuta 2017. Kunnialaukausten jälkeen killan puheenjohtaja ja sotaveteraani **Valter Bäckström** laskivat seppeleen tykkimiesveljien muistoa kunnioittaen RsPsto 16 -muistokivelle. Tilaisuus päättyi Maamme-lauluun ja sen jälkeen ennätysyleisöllä (yli 300 henkeä) oli tilaisuus tutustua kunnialaukausjaoston 76 K 36 -tykkeihin. Lopuksi killan jäsenille tarjottiin kahvit. Kahvitilaisuudessa jaoston johtaja res.ltn. **Harry Lidström** piti esitelmän suku-

laisestaan jääkärieverstiluutnantti Lidströmistä.

Oulun taistelut -seminaari 3.2.2018

Ensimmäinen suuri taistelu käytiin vapaussodassa Oulun valtauksen yhteydessä. Taistelussa kaatui kummaltakin puolelta noin 30 miestä ja noin 1000 miehen venäläinen kasarmi antautui illalla 3.2.1918. Taistelussa ammuttiin ensimmäiset Suomen kenttätykistön laukaukset: kaikkiaan 21 kpl silloisen evl **Vilho Nenosen** johdolla Yrjänäisen talon pihalta. Maalina

oli edellä mainittu venäläinen kasarmi. Tykki 76 K 02 oli saatu Etelä-Pohjanmaalta venäläisten aseistariisunnan yhteydessä.

Seminaaripäivä alkoi seppeleen laskulla Mannerheimin puistossa olevalla Etelä-Pohjalaisten patsaalla ja jatkui juhlaseminaarina perinteikkäällä Oulun Lyseolla. Tilaisuudessa esitelmöi ensin professori **Kari Alenius** Oulun Yliopistosta. Hän piti laajan ja mielenkiintoisen katsauksen historialliseen kehitykseen, joka johti ensimmäiseen maailmansotaan ja Suomen

Kunnialaukaukset 4.6.2018. Kuva: Ari Vuolteenaho.

RsPsto 16 -muistokivi Linnansaarella. Kuva: Ari Vuolteenaho.

Oulun sankarihautausmaa 6.12. Joka haudalla samanikäinen oululainen. Kuva: Lauri Lajunen.

vapaussotaan. Tämän jälkeen kuultiin kenraalimajuri **Pertti Puontia**, joka kävi läpi taistelut. Kiltaveli **Jukka Haaksiala** kertoi ansiokkaasti silloisesta tykistöstä ja kertasi tykistön osuuden Oulun valtauksessa. Lyseon seinällä olevat muistolaatat muistuttivat sotien 1918–1944 sankrivainajista.

Illalla killan johdolla järjestettiin muistotapahtuma Yrjänäisen rannassa killan tykkimuumereilla, missä killan puheenjohtaja laski seppeleen kiltaveli Haaksialan kanssa. Yrjänäisen talon isäntäväki **Marjaana** ja **Esa Yrjänäinen** tarjosivat lopuksi juhlavälle kahvit.

Oulu 1918 -seminaari 24.11.2018

Kolmantena tapahtumana järjestettiin yleisölle avoin seminaari Oulun kirjastossa, jossa luennottiin seuraavista aiheista liittyen vuoden 1918 tapahtumiin Oulussa ja oululaisten

osuudesta vapaussodassa:

Professori Kari Alenius: Yleiskatsaus vuoden 1918 tapahtumiin Suomessa ja Euroopassa.

Professori emeritus Olavi K. Fält: Oululaiset sisällissodan rintamalla.

FM Kai Ala-Häivälä: Oulun vankileiri 1918.

FT, toimittaja, tietokirjailija Petri Laukka: Puheet ja pelot vuoden 1918 oululaislehdissä.

Esitelmistä saatiin hyvä katsaus myös siviililämän tapahtumiin Oulussa. Raatin vankileirissä oli noin 800 vankia. Kohtelu oli onneksi verraten inhimillistä verrattuna moniin muihin vankileireihin. Tilaisuuden juonsi ja vuoden 1918 tapahtumat Oulussa yhteenveti rehtori **Teuvo Laurinolli**.

*Raimo Nurmela
puheenjohtaja
Pohjois-Suomen
Tykkimieskilta ry*

Puolustusvoimat hankkii vastatykistötutkia ja kehittää suorituskykyään

Puolustusministeri **Jussi Niinistö** on valtuuttanut 11.1.2019 Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen hankkimaan Puolustusvoimille vastatykistötutkia. Tutkajärjestelmät, järjestelmien koulutus ja varaosat tilataan israelilaiselta ELTA Systems -yhtiöltä.

Hankinnalla luodaan Maavoimille uusi kyky paikantaa vastustajan ampuvia tuliyksiköitä vastatykistötoimintaa varten. Uusi suorituskyky kehittää Maavoimien tulenkäyttöjärjestelmää, ja vastatykistötoiminnalla rajoitetaan vastustajan toiminnanvapautta sen tulenkäytössä.

Hankittavat tutkat ovat moderneja monitoimitutkia, jotka soveltuvat vastatykistötoiminnan maalinosoituksen

lisäksi samanaikaisesti myös tulenjohtoon ja ilmavalvontaan. Puolustusvoimat on kilpailuttanut hankinnan kansainvälisesti ja hankittava järjestelmä on testattu Suomessa keväällä 2018. Valittu järjestelmä voitti vertailun ja täytti järjestelmälle asetetut suorituskykyvaatimukset parhaiten.

Tutkajärjestelmien toimitukset on suunniteltu vuodelle 2021, ja hankinnasta tehtävään sopimukseen sisältyy myös optiot mahdollisille jatkohankinnoille. Järjestelmien huollosta ja ylläpidosta tulevat vastaamaan Suomessa Millog Oy ja Telva Oy. Millog on Puolustusvoimien kunnossapidon strateginen kumppani ja Telva Oy ELTA Systemsin edustaja Suomessa.

Raketinheittimet ja raketit

Pakistanin armeija on kehittänyt ja ottanut käyttöön A-100-raketinheittinjärjestelmän. Sen kantama on yli 100 km. (08.01.2019 http://www.defenseworld.net/news/24024/Locally_made_A_100_Rocket_for_Multiple_Launch_System_Inducted_into_Pakistan_Army)

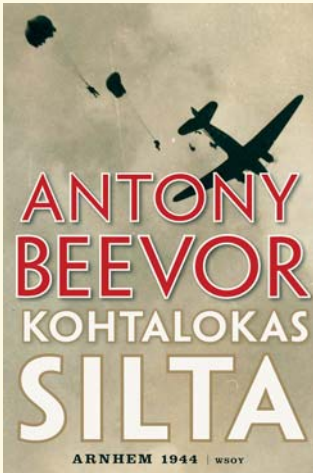
Maastovalvontatutkat

Venäjä on ottanut käyttöön modernisoituja SNAR-10M1 Leopard-M-maastovalvontatutkapanssarivaunuja Keskisessä sotilaspiirissä. Järjestelmä havaitsee maassa ja ilmassa liikkuvat kohteet 200 m – 40 km etäisyyksiltä. Järjestelmä on varustettu myös automaattisella datalähetyslaitteistolla sekä satelliittipaikannusjärjestelmällä. Ajoneuvoon kuuluu 4 hengen miehistö ja se saadaan toimintakuntoon 5½ minuutissa. (9.1.2019 <https://defence-blog.com/army/russias-upgraded-leopard-m-surveillance-radar-enters-service.html>)

SNAR-10M1 Leopard-M, lähde yllä.

Maahanlaskuoperaation mahalasku

Antony Beevor:
Kohtalokas silta.
Arnhem 1944.
WSOY, 2018
681 s.

sadalla sivullaan oikean syväluotauksen aiheeseen.

Suunnitelma oli pitkälti brittien käsialaa, ja vahvimmin operaatiota ajoi sotamarsalkka **Montgomery**, joka oli niittänyt mainetta varsinkin taistelllessaan Pohjois-Afrikassa **Rommelia** vastaan. Kuten Beevor osoittaa, Operaatio Market Gardenissa oli jo alusta alkaen kyse erittäin huonosta suunnittelusta. Montgomerya eivät kiinnostaneet maahanlaskuoperaation käytännön ongelmat. Kaikesta pahinta oli kuitenkin ehkä se, että Montgomery ei kuunnellut juurikaan alankomaalaisia asiantuntijoita. Esimerkiksi Alankomaiden ylipäällikön prinssi **Bernhardin** varoitukset siitä, että joukot joutuisivat etenemään yhtä ainoaa pengertietä pitkin, kaikui kuurolle korville. Myöskään brittien II armeijaa komentaneen kenraali **Miles Dempseyn** epäilyä Arnhemiin asti etenemisen viisaudesta Montgomery ei suostunut kuuntelemaan.

Monty oli ylimielinen eikä hyväksynyt vastaväitteitä. Hän halusi olla se, joka löisi saksalaiset lopullisesti. Beevor kuvaa varsin yksityiskohtaisesti – päivä päivältä ja välillä tunti tunnilta –, miten asiat tässä Montgomeryn jääräpäisesti ajamassa operaatiossa etenivät. Henkilöitä, paikkoja ja joukko-osastoja vyörytetään esiin hengästyttävää tahtia – niin kuin Beevorilla on tapana. Mutta sellainenhan operaatio oli, ja Beevor hallitsee tyylilajinsa hyvin. Karttojen avulla lukija pystyy hyvin seuraamaan taisteluiden kulkua.

Se, miksi Beevor on niin suosittu ja luettu, johtunee siitä, että hän nostaa taistelutapahtumien ohella esiin myös niitä ihmisiä, jotka ovat olleet osallisina tapahtumissa. Esimerkiksi kir-

joittaessaan kenraalimajuri **Roy Urquhartista** Beevor kertoo, miten tämä 1. maahanlaskudivisioonan komentajaksi nimetty mies ei ollut elässään hypännyt laskuvarjolla, ei tiennyt mitään maahanlaskuoperaatioista ja miten hän aina kärsi lentopahoinvoinnista. Myös vallinneita tunnelmia Beevor pyrkii kuvaamaan melko tarkasti. Se auttaa myös pääsemään lähemmäksi tapahtumia ja tekee ne käsitettävimmiksi.

Yksi suuri puute Operaatio Market Gardenissa oli ylläkköosastojen puute – eräs kokenut maahanlaskujoukkojen kenraalimajuri kyllä tiedosti ongelman, mutta häntä ei kuunneltu vaan kehoitettiin olemaan puhumatta asiasta. Muitakin ongelmia oli, kuten joukkojen hajaantumisen ja viestivälineiden huono kantavuus.

Osa ongelmista siis tiedostettiin, mutta ei ylijohdon tasolla. Ongelmista ei saanut puhua, vaan operaatioon lähdettiin, kun niin oli päätetty. Liittoutuneet uskoivat myös, että saksalaiset olivat lannistuneita ja vetäytyisivät helpolla. Sinänsä käsitys ei ollut vailla perusteita, sillä syyskuun alussa 1944 saksalaisissa joukoissa esiintyikin levottomuutta ja myös saksalaismielisen NSB:n yhteistoimintamiehet lähtivät pakosalalle.

Operaatio käynnistettiin 17. syyskuuta. Brittien ohella mukana oli yhdysvaltalaisia sekä puolalaisia, joiden luonnehdittiin olevan ”taivaalta tulevia tappajia”. Puolalaisia komensi kenraalimajuri **Stanisław Sosabowski**, joka oli kovapintainen ja uppiniskainen sotilas mutta miestensä kunnioittama, sillä hän teki itse kaiken sen, mitä vaati miehiltäänkin. Puolalaiset olisivat tosin itse halunneet, että heidät tiputettaisiin Puolaan, mutta niinhän ei käynyt.

Saksalaisia joukkoja oli jo lähtenyt Alankomaista, mutta niin kuin Beevor kirjoittaa, saksalaisupseerit eivät tilanteen tullen jääneet odottelemaan yl-

häältä tulevia käskyjä vaan lähtivät liikkeelle oma-aloitteisesti noudattaen Preussin armeijan vanhaa mottoa: ”Marssi kohti tykkitulen ääntä”. Saksalaisten joukot olivat kyllä aluksi hyvin sekalaisia, mutta ne saatiin nopeasti liikkeelle. Aloite siirtyikin enemmän saksalaisille, ja he pystyivät tuomaan lisää joukkoja alueelle.

Asiat eivät sitten sujuneetkaan niin kuin liittoutuneet olivat suunnitelleet, vaan kaikki meni enemmän tai vähemmän mönkään. Saksalaisilla oli enemmän raskaita aseita kuin melko kevyesti aseistetuilla maahanlaskujoukoilla. Kenraali **Horrocksin** komentaman XXX armeijakunnan eteneminen oli laskettu aivan liian optimistisesti. Mutta kuten tiedetään, XXX armeijakunta ei päässyt etenemään läheskään sitä vauhtia kuin oli suunniteltu, ja näin maahanlaskujoukot jäivät pitkäksi aikaa oman onnensa nojaan.

Oman onnensa nojaan joukot jäivät etenkin Arnhemissa, jossa everstiluutnantti **John Frostin** miehet pitivät epätoivoisesti ja urhoollisesti siltaa hallussaan, kunnes heidän oli antauduttava saksalaisille ja näiden panssareille. Silta nimettiin sittemmin John Frostin sillaksi. Mainittakoon vielä, että Arnhemien taistelun 40-vuotisjuhlassa vuonna 1984 Frost (joka oli ylennyt lopulta kenraalimajuriksi) heristi nyrkkiään suuntaan, mistä brittien panssaridivisioonan olisi pitänyt tulla Arnhemiin vuonna 1944, ja huusi: ”Tuoko on teistä taistelemista?”

Beevor kuvaa teoksessaan niin julmuuksia kuin inhimillisiä tragedioitakin. Edes sairaalet eivät saaneet olla rauhassa, ja Beevor kirjoittaa, miten kaikkia puolustusrenkaan sisällä olleita tilapäissairaaloita tulitettiin. Välillä mukana on kyllä myös huumoria. Hyvä esimerkki tästä huumorista on majuri Dick Wintersin lausahdus ”Onhan se helvetti kauheaa, jos kuolee sodassa siihen että kivi putoaa

päähän” erään sillan räjähdettyä ja betoninkappaleiden lenneltyä yhdysvaltalaisien päälle.

Suurin tragedia brittien epäonnistumisesta koitui tavallisille hollantilaisille. Lukemattomia rakennuksia tuhoutui taisteluiden aikana ja 180 000 ihmistä oli pakotettuja lähtemään kodeistaan, mutta pahin koettiin seuraavana talvena. Alankomaiden julmuudestaan tunnettu valtakunnankomissari **Arthur Seyss-Inquart** päätti pysäyttää elintarvikejakelun niillä alueilla, jotka olivat saksalaisten hallussa. Tämä oli kosto siitä, että hollantilaiset olivat auttaneet liittoutuneita. Alankomaita koetteli 1944–1945 nälkätalvi, jolloin nälän seurauksena kuoli noin 20 000 hollantilaista. Tätäkin puolta Beevor kuvaa mielenkiintoisesti.

Vaikka lähes kaikki meni siis Operaatio Market Gardenissa pieleen, Montgomeryn mielestä operaatio oli ollut 90-prosenttisesti menestys. XXX armeijakunnan komentajan kenraali Horrocksin mielestä epäonnistumiseen syyllisiä olivat 1. maahanlaskudivisioona ja sen komentaja Urquhart huonoin suunnitelmiseen. Itsessään Horrocks ei nähnyt mitään vikaa. Liittoutuneiden ylipäällikkö **Eisenhowerkin** kehui operaatiota. Kaikki eivät kuitenkaan allekirjoittaneet väitettä operaation menestyksestä – etenkin kärsimyksiä kokeneet hollantilaiset olivat tiukasti eri mieltä. Alankomaiden ylipäällikkö prinssi Bernhard kommentoi: ”Maani ei kestä enää toista Montgomeryn voittoa.”

Ei liene väärin sanoa, että liittoutuneiden mahalasku Alankomaissa rohkaisi saksalaisia ryhtymään Ardennien operaatioon joulukuussa 1944. Siellä liittoutuneet olivat paremmin Eisenhowerin komennossa, eikä Montgomery päässyt sooloilemaan niin pahoin kuin Operaatio Market Gardenin yhteydessä. Mainittakoon, että Montgomery olisi kyllä halunnut vielä lokakuussa kaikki Ardennien pohjoispuolella olleet yhdysvaltalaisjoukot kommentoonsa, mutta sitä ei on-

neksi hänelle suotu.

Kaiken kaikkiaan *Kohtalo- kas silta* on taattua Beevoria ja mielenkiintoista sotahistoriaa. Välillä yksityiskohdat saatavat uuvuttaa, mutta tapahtumat ovat mielenkiintoisia ja toisinaan mukana on myös huumoriakin. Beevorin ansioksi voi lukea myös sen, että hän ei kumarrakaan komentajaa vaan arvioi näiden toimintaa hyvin realistisesti. Esimerkiksi kenraali Horrocksin arvostelu- kyky ei ilmeisesti ollut kaikkein parhaimmillaan syksyllä 1944. Kaartin panssaridivisioona, jolla oli tärkeä rooli operaatioissa, ei puolestaan Beevorin mukaan ollut ideaali hyökkäyssotaan, sillä kaarti kunnioitti niin tiukasti komentoketjua että siltä puuttui oma-aloitteellisuus, jota olisi tarvittu.

Niin tässä kuin kaikissa muissakin teoksissaan Beevor kirjoittaa avoimesti sodan julmuuksia, seikka joka on johtanut hänet myös hankaluuksiin. Kuvattessaan kirjassaan *Berliini 1945* puna-armeijan sotilaiden suorittamia saksalaisten siviilien raiskauksia ja muita julmuuksia varsin seikkaperäisesti on hän venäläisten mielestä kyseenalaistanut puna-armeijan kunnian – seikka, jonka takia Beevor voisi joutua Venäjällä tekemisiin viranomaisten kanssa.

Mielenkiinnolla voi jäädä odottamaan Beevorin seuraavaa kirjaa, joka tämänhetkisten tietojen mukaan käsittelee Venäjän sisällissotaa 1917–1922 – siinä luultavasti sivutaan Suomenkin tapahtumia. Ilmeisesti tulossa on kirjoja vielä toiseen maailmansotaankin liittyen, mutta aiheita ei vielä ole paljastettu.

Lopuksi on vielä mainittava, että Beevorin kirjan lukemisen lisäksi kannattaa myös katsoa jo alussa mainittu elokuva *Yksi silta liikaa*. Elokuva on ihan kelvollinen ja siinä on nimekäs näyttelijäkaarti. Kuriositeettina pitää mainita, että osa elokuvan DC-3-koneista (sotilasversio- na Douglas C-47) oli lainattu Suomen ilmavoimilta ja maallattu USA:n väreihin.

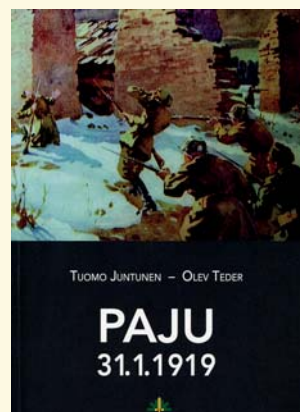
Tuomas Rantala

Paju 31.1.1919

Voitto Pajun taistelussa 31.1.1919 oli virolaisten ja suomalaisten onnistuneen yhteistyön tulosta. Virolainen sotahistorioitsija **Olev Teder** ja suomalainen historian tutkija **Tuomo Juntunen** ovat perehtyneet tähän tapahtumaan yli 20 vuotta keräämällä aineistoa, haastatteleamalla ja maastoa tutkimalla. Kirja on koostettu ensi sijassa taistelussa mukana olleiden sotilaiden autenttista kertomuksista. Lisäksi teokseen itse tuotetut kartat antavat tarkan kuvan tapahtumien kulusta.

Puolustusministeri **Jussi Niinistö** toteaa kirjaan kirjoittamassaan tervehdyksessä, että muiden pohjoismaiden kieltäytyessä auttamasta Viroa vedoten puolueettomuuteensa teki Suomi poikkeuksen. Niinistö palauttaa mieliimme Suomen varainhoitajan **Svinhufvudin** lausahduksen hallituksen istunnossa 25. marraskuuta 1918: ”Ystäviä on autettava”.

Suomen hallitus päättikin auttaa veljeskansaa ja perusti ”Viron Avustamisen Päätoimikunnan”. Ensimmäinen lähetettiin aseita ja annettiin lainaa ja siten alettiin koota vapaaehtoisia avustajajoukkoja. Päätoimikunta päätti perustaa kaksi rykmenttiä: Suomen vapaussodassa kunnostautuneen majuri **Martin Ekströmin** johtama

”Ensimmäinen Suomalainen Vapaajoukko” ja virolaissyntyisen, myös Suomessa kunnostautuneen everstiluutnantti **Hans Kalmin** johtama ”Pohjan Poijat”. Joukkojen yhteisenä ylipäällikkönä toimi **Martin Wetzzer**. Tähän Viron operaatioon osallistui kaikkiaan 3 837 suomalaista. Näin toteaa kirjan esipuheessa kenraalimajuri **Kalervo Sipi**, joka toimii Vapaussodan Perinneliiton ja Pajarin Poikien Perinneyhdistyksen puheenjohtajana.

Kirja sisältääkin runsaasti uutta tietoa ja ennen julkaisematonta materiaalia. Kirjan julkaisija on Vapaussodan Tampereen Seudun Perinneyhdistys ry.

Kirjaa voi tilata Vapaussodan Perinneliitosta: vape@perinneliitto.fi tai [pub. 045 634 5026](tel:0456345026). Kirjan hinta on 20 € + postikulut.

Pajun taistelu 100 vuotta ja vapaustaistelujen muistotapahtuma järjestettiin Virossa 31.1.2019. Paikalla tilaisuuksissa oli myös puolustusministeri Jussi Niinistö. Niinistö tapasi kirjan kirjottajat Pajun kartanon pihassa, Pohjan Poikien muistokivelle suoritettuna kunniakäynnin yhteydessä. Niinistö kiitti kirjoittajia upeasta kirjasta ja historiantalennuksesta. Kirja julkaistiin virallisesti samana päivänä Valgassa järjestetyssä Vapaustaistelujen muistotapahtumassa. Kuvassa vasemmalta: Olev Teder, Tuomo Juntunen, kenraalimajuri Kalervo Sipi ja puolustusministeri Jussi Niinistö. Kuva: Sirkka Ojala.

TYKISTÖKOULUTUSTA ANNETAAN NYKYISIN SEURAAVISSA PAIKOISSA:

Tykistökoulussa Niinisalossa
(TyKK kuuluu Maasotakouluun)

Satakunnan tykistörykmentissä Niinisalossa
(SatTR kuuluu Porin prikaatiin)

Jääkäri-tykistörykmentissä Parolassa
(JTR kuuluu Panssariprikaatiin)

Karjalan tykistörykmentissä Vekaranjärvellä
(KarTR kuuluu Karjalan prikaatiin)

Kainuun tykistörykmentissä Kajaanissa
(KaiTR kuuluu Kainuun prikaatiin)

Reserviupseerikoulussa Haminassa
(RUK kuuluu Maasotakouluun)

Maanpuolustuskorkeakoulussa Helsingissä
(MPKK henkilökunnan koulutusta)

Suurimmat tykistön harjoitus-
alueet sijaitsevat Rovajärvellä
ja Pohjankankaalla.

● Rovajärvi

● Kajaani
KaiTR

● Niinisalo SatTR ja TyKK
Pohjankangas

● Parola
JTR

● Vekaranjärvi
KarTR

● Hamina
RUK

● Helsinki
MPKK

